

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101007/B/2021/36122163738647300

**VYHLIADKY UKRAJINY
V NASLEDUJÚCEJ DEKÁDE**

(Bakalárska práca)

2021

Štefan Porubský

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

VYHLIADKY UKRAJINY V NASLEDUJÚCEJ DEKÁDE

(Bakalárska práca)

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie

Študijný odbor: Financie, bankovníctvo a investovanie

Školiace pracovisko: Katedra bankovníctva a medzinárodných financií

Vedúci záverečnej práce: Ing. Mário Zeman

2021

Štefan Porubský

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru

Dátum:

Štefan Porubský

Pod'akovanie

Ďakujem svojmu školiteľovi, pánovi Ing. Máriovi Zemanovi za cenné postrehy, poznatky a spoluprácu pri vypracovaní bakalárskej práce.

Štefan Porubský

ABSTRAKT

PORUBSKÝ, Štefan: Vyhliadky Ukrajiny v nasledujúcej dekáde. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra bankovníctva a medzinárodných financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Mário Zeman – Bratislava: NHF EU, 2021, 65 s.

Hlavným cieľom práce je zhodnotiť vývoj ekonomickej a politickej situácie na Ukrajine s dôrazom na budúcnosť Ukrajiny. Čiastkovými cieľmi tejto práce sú porovnanie výkonnosti ekonomiky Ukrajiny s inými štátmi a analýza možnosti vstupu Ukrajiny do Európskej únie.

Práca je rozdelená do 3 kapitol. Obsahuje 17 tabuliek, 15 grafov a 1 prílohu. Prvá kapitola sa venuje teoretickému vymedzeniu základných pojmov, ktoré súvisia s ekonomickou a politickou situáciou na Ukrajine. Druhá kapitola má za úlohu definovať metodiku a základný cieľ práce. Tretia kapitola sa zaoberá vývojom makroekonomických ukazovateľov na Ukrajine. Tieto údaje sú následne porovnávané s ukazovateľmi iných krajín. Zároveň sa tu zaoberáme problematikou stability ukrajinskej meny. Špeciálnu pozornosť venujeme integrácií Ukrajiny do Európskej únie.

Kľúčové slová :

Ukrajina, hrivna, ekonomika, budúcnosť, Európska únia

ABSTRACT

PORUBSKÝ, Štefan: Prospects of Ukraine in the next decade. – University of Economics in Bratislava. Faculty of national economy; Department of banking and international finance – Thesis supervisor: Ing. Mário Zeman – Bratislava: NHF EU, 2021, 65 s.

The main goal of this work is to evaluate the development of the economic and political situation in Ukraine with emphasis on the future of Ukraine. The partial goals of this work are to compare the performance of Ukraine's economy with other countries and to analyze the possibilities of Ukraine's accession to the European Union.

The work is divided into 3 chapters. It contains 17 tables and 15 graphs and 1 appendix. The first chapter deals with the theoretical definition of basic concepts related to the economic and political situation in Ukraine. The second chapter aims to define the methodology and the basic goal of the work. The third chapter deals with the development of macroeconomic indicators in Ukraine. These data are then compared with indicators from other countries. At the same time, we deal with the issue of the stability of the Ukrainian currency. We pay special attention to Ukraine's integration into the European Union.

Key words :

Ukraine, hryvnia, economics, the future, European Union

Obsah

Obsah	7
Zoznam ilustrácií grafov a tabuliek	9
Úvod	10
1 Stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	11
1.1 Vymedzenie makroekonomických veličín.....	11
1.1.1 Inflácia.....	11
1.1.2 Nezamestnanosť	12
1.1.3 Hrubý domáci produkt HDP.....	14
1.1.4 Masová migrácia a jej konzekvencie.....	16
1.1.5 Teoretické vymedzenie aspektov súvisiacich s exportom a importom	17
1.1.6 Sektorové zloženie národného hospodárstva	19
1.1.7 Menová politika.....	20
1.2 Ekonomická a politická integrácia v Európe	21
1.2.1 História európskej integrácie.....	22
1.2.2 Prístupové kritériá pre vstup do EÚ	23
1.2.3 Formy ekonomickej a politickej integrácie	23
1.3 Charakteristika Ukrajiny	25
1.3.1 Politický systém	25
1.3.2 Vojnový konflikt na Ukrajine – politické a spoločenské pozadie.....	26
1.4 Prehľad literatúry	32
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	34
3 Výsledky práce	35
3.1 Charakteristika vývoja hospodárstva na Ukrajine.....	35
3.1.1 Vývoj základných makroekonomických veličín	35
3.1.2 Predpokladaný vývoj makroekonomických veličín v budúcnosti.....	37
3.2 Porovnanie vývoja hospodárstva Ukrajiny s vybranými štátmi.....	39

3.2.1	Porovnanie vývoja makroekonomických veličín	39
3.2.2	Porovnanie predpokladaného vývoja makroekonomických veličín.....	41
3.3	Stabilita ukrajinskej hrivny	44
3.3.1	Vývoj menového páru USD/UAH	44
3.3.2	Vývoj menového páru EUR/UAH	45
3.3.3	Súvis medzi vývojom meny a infláciou	46
3.4	Zahraničný obchod Ukrajiny.....	48
3.4.1	Obchodná bilancia Ukrajiny.....	48
3.4.2	Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu Ukrajiny.....	49
3.4.3	Tovarová štruktúra zahraničného obchodu	50
3.5	Prospekt vstupu Ukrajiny do Európskej únie.....	53
3.5.1	Integrácia Ukrajiny do EÚ	53
3.6	Diskusia.....	55
	Záver	57
	Zoznam použitej literatúry	58
	Prílohy	62

Zoznam ilustrácií grafov a tabuliek

Graf 1 Štruktúra HDP v jednotlivých sektoroch.....	36
Graf 2 Predpoklad vývoja makroekonomických ukazovateľov	37
Graf 3 Predpokladaný vývoj HDP v % v jednotlivých sektoroch	38
Graf 4 HDP per capita	39
Graf 5 Inflácia vo vybraných krajinách	40
Graf 6 Porovnanie nezamestnanosti vo vybraných krajinách.....	41
Graf 7 Predpokladaný vývoj nárastu HDP vo vybraných krajinách.....	42
Graf 8 Predpokladaný vývoj inflácie	43
Graf 9 Vývoj menového páru USD/UAH.....	45
Graf 10 Vývoj menového páru EUR/UAH.....	46
Graf 11 Vývoj USD/UAH a Inflácie	47
Graf 12 Bilancia vývozu a dovozu	48
Graf 13 Bilancia vývozu a dovozu v roku 2019	49
Graf 14 Tovarová štruktúra zahraničného obchodu	51
Graf 15 Štruktúra importu v roku 2019	52
Tabuľka 1 Vývoj makroekonomických ukazovateľov	35
Tabuľka 2 Obchodní partneri Ukrajiny	50
Tabuľka 3 Štruktúra HDP	62
Tabuľka 4 Predpokladaný vývoj makroekonomických ukazovateľov	62
Tabuľka 5 Predpokladaný vývoj HDP v % v jednotlivých sektoroch.....	62
Tabuľka 6 Vývoj HDP per capita vo vybraných krajinách	62
Tabuľka 7 Vývoj inflácie vo vybraných krajinách	62
Tabuľka 8 Vývoj nezamestnanosti vo vybraných krajinách.....	63
Tabuľka 9 Predpokladaný vývoj HDP v % vo vybraných krajinách.....	63
Tabuľka 10 Predpokladaný vývoj inflácie vo vybraných krajinách	63
Tabuľka 11 Vývoj menového páru USD/UAH	63
Tabuľka 12 Vývoj menového páru USD/UAH	63
Tabuľka 13 Vývoj USD/UAH a Inflácie	64
Tabuľka 14 Vývoj bilancie vývozu a dovozu.....	64
Tabuľka 15 Bilancia vývozu a dovozu	64
Tabuľka 16 Tovarová štruktúra zahraničného obchodu	64
Tabuľka 17 Štruktúra importu v roku 2019	65

Úvod

Ukrajina je druhá najväčšia krajina v Európe. Hraničí so siedmimi štátmi, pričom hranica so Slovenskom má takmer sto kilometrov. Aj napriek týmto faktom sa domnievam, že sa jej u nás nevenuje náležitá pozornosť, ktorú by si zaslúžila. Ukrajina sa už niekoľko rokov zmieta vo vojnovom konflikte, ktorý ovplyvňuje bezpečnostnú aj ekonomickú stabilitu v krajine. Napriek snahám ukončiť ozbrojený konflikt sa riešenie zatiaľ nenašlo, na čo dopláca celá krajina. V spojitosti s touto situáciou sa často diskutuje, kam bude Ukrajina v nasledujúcej dekáde smerovať.

Hlavný zámer, prečo som si túto tému vybral, je túžba zvýšenia povedomia o danej krajine. Od roku 2014, kedy naplno vypukla v krajine vojna, so záujmom sledujem situáciu u našich východných susedov. Ukrajina má vďaka svojim geopolitickým rozmerom veľký potenciál stať sa v budúcnosti dôležitou súčasťou medzinárodnej scény.

Bakalárska práca je rozdelená do 3 hlavných kapitol. V prvej časti vymedzujeme základné teoretické aspekty, ktoré sa týkajú hospodárstva a politiky v krajine. Druhá kapitola má za úlohu popísať hlavný cieľ práce a jej metodiku. V tretej kapitole detailnejšie analyzujeme makroekonomické činitele krajiny, ktoré následne porovnávame s vybranými štátmi bývalého Sovietskeho zväzu. V tejto kapitole sa tiež venujeme problematike stability ukrajinskej meny – hrivny. Taktiež sa zaoberáme zahraničným obchodom Ukrajiny a na záver popisujeme proces európskej integrácie Ukrajiny a zamýšľame sa nad možným vstupom krajiny do Európskej únie.

1 Stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Vymedzenie makroekonomických veličín

1.1.1 Inflácia

Inflácia je jeden zo základných makroekonomických faktorov, ktoré ovplyvňujú chod ekonomiky po celom svete, bez ohľadu na to či sa v danej krajine platí eurom, librou, dolárom alebo inou menou. Inflácia sa dlhodobo prejavuje rastom cenovej hladiny služieb a tovarov, poprípade stálym klesaním kúpnej sily peňažných jednotiek. Inflácia zároveň znižuje množstvo tovarov a služieb, ktoré si môžu ľudia za danú peňažnú jednotku nakúpiť.¹

V trhovom hospodárstve často dochádza k cenovým výkyvom. Ceny statkov sa môžu kedykoľvek meniť, buď rásť alebo klesať. Inflácia nastáva v momente, ak dochádza k všeobecnému rastu cien tovarov a služieb a nie len k zvýšeniu cien jednotlivých položiek.² Prakticky sa tým myslí, že za jednu jednotku meny sa toho dá kúpiť menej než v minulosti, tým pádom má daná mena nižšiu hodnotu ako kedysi.

V druhej polovici minulého storočia sa téma inflácie stala veľmi komplikovaným problémom trhovej ekonomiky. Napriek tomu, je prirodzenou a neodškriepiteľnou súčasťou vývoja štátov a vie byť aj prospešná. Inflácia sa môže nachádzať v každom druhu trhového zriadenia. Podľa toho či štát intervenuje do rastu cien alebo nie sa líšia jej javové formy. Z tohto kritéria rozdeľujeme zjavnú, skrytú a potlačenú infláciu. K prvému typu inflácie dochádza ak sa nadmerný dopyt hneď premietne do zvýšených cien. Skrytá inflácia nastáva v prípade, že sa rast cien nepremieta do cenových indexov a formálne sa odôvodňuje zmenou kvality a štruktúry výrobkov, vznikom nových výrobkov a pod. Posledný druh je potlačená inflácia, pri ktorej riadiace centrum blokuje zvyšovanie cien³ Od výšky inflácie sa odvíjajú úrokové sadzby na trhu, za ktoré si štáty alebo firmy požičiavajú od bánk peniaze. Jedným z hlavných dôvodov, ktoré spôsobujú inflačné tlaky je makroekonomická nerovnováha. Za ideálnu výšku inflácie sa považuje hranica 2%.

---

¹ LISÝ, Ján a kol. *Ekonomia v novej ekonomike*. 1.vyd. Bratislava: IURA EDITION s.r.o, 2005. s.445. ISBN: 80-8078-063-63.

² Zdroj: Európska centrálna banka: Čo je inflácia?, 2021. Dostupné na internete: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/hicp/html/index.sk.html>

³ BEŇOVÁ, Elena a kol. *Financie a mena*. 1.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm, 1999, s.167. ISBN 80-225-1134-X.

J. Lisý delí infláciu z kvantitatívneho hľadiska na:

1. **Miernu**, inak nazývanú aj plazivú. Tento druh inflácie sa vyznačuje jednociferným ročným tempom rastu cenovej hladiny. Typické pre ňu je, že rýchlosť rastu cenovej hladiny nie je vyššia ako rýchlosť rastu ekonomiky. Nominálny aj reálny produkt majú vzostupnú tendenciu. Z hľadiska ekonomického systému je takáto inflácia verejne akceptovateľná.
2. **Cválajúcu** respektíve galopujúcu. Vyjadruje dvojciferné až trojciferné ročné tempo rastu cenovej hladiny, čo znamená, že ceny rastú rýchlejšie ako výkon ekonomiky. Tento fakt spôsobuje výrazné problémy v peňažnom obeh. Následkom tejto situácie je klesajúca kúpna sila peňazí, vďaka čomu sa mení aj správanie jednotlivých ekonomických subjektov.
3. **Hyperinfláciu**, ktorú odborníci považujú za extrémny a hraničný prípad. Tempo rastu cenovej hladiny je minimálne štvorciferné. Takáto situácia zväčša znamená úplné zrútenie peňažného systému a rozpad hospodárskych väzieb.⁴

Hyperinflácia nastala v dvadsiatych rokoch dvadsiateho storočia v Nemecku. V roku 1918 sa 1 dolár obchodoval za približne 8 mariek. O päť rokov neskôr v roku 1923 sa vďaka hyperinflácii vymieňal dolár za 50 tisíc mariek a o rok neskôr za 433 miliárd mariek. Nemecká marka tak prakticky stratila vnútornú hodnotu a stala sa bezcennou.

Podľa E. Ivanovej – „*Na meranie inflácie sa používajú cenové indexy. Cenový index je vážený priemer individuálnych cien vybraného koša reprezentatívnych výrobkov a služieb v dvoch porovnávaných obdobiach, pričom váha ceny každého tovaru odráža ekonomický význam tohto tovaru.*“⁵

1.1.2 Nezamestnanosť

Ďalším dôležitým makroekonomickým pojmom je nezamestnanosť. Ide o ukazovateľ, ktorý vníma spoločnosť veľmi citlivo. Je to problém, ktorému sa nevyhne žiadna ekonomika. Zamestnanie v živote rodiny reprezentuje nevyhnutné a nezastupiteľné postavenie. Prináša do domácností mnohé výhody ako sú napríklad materiálny prospech, pocit spoločenskej užitočnosti a sebarealizácie. Zamestnanie je zároveň dôležitou

---

⁴ LISÝ, Ján a kol. *Ekonomía v novej ekonomike*. 1.vyd. Bratislava: IURA EDITION s.r.o, 2005. s.450. ISBN: 80-8078-063-63.

⁵ IVANOVÁ, Eva a kol. *Ekonomická teória*. 1.vyd. Trenčín: Trenčianska univerzita A.Dubčeka, 2006, s.288 ISBN: 80-8075—168-4.

podmienkou ľudskej existencie.⁶ Na riešenie problematiky nezamestnanosti neexistuje jasný návod. Nezamestnanosť podľa Samuelsona je „*problémom moderných spoločností. Keď je vysoká, zdroje sa nevyužívajú a dôchodky obyvateľov klesajú. V takých obdobiach ekonomická bieda ovplyvňuje pocity ľudí a ich rodinný život*“⁷

Nezamestnanosť je dôležitý činiteľ, ktorý sa skúma u ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Tým sa chápe tá časť obyvateľstva, ktorá získava finančné prostriedky prostredníctvom zapojenia sa do pracovného procesu z dôvodu zabezpečenia vlastného živobytia poprípade zabezpečenia živobytia svojich rodín. Do tejto skupiny zaraďujeme ľudí, ktorí majú prácu, ale aj tých ktorí prácu krátkodobo nemajú alebo ju nemajú dlhšie časové obdobie, za podmienky že to nie je z ich vlastnej viny.⁸

V každej reálnej trhovej ekonomike existuje určitá nezamestnanosť. Prakticky sa jej nie je možné vyhnúť. Veľké množstvo ekonómov sa domnieva, že dôvodom nezamestnanosti sú nepružné mzdy. Z ekonomického hľadiska znamená nezamestnanosť osobnú stratu príjmov a produkcie. Z pohľadu štátu ide o zvyšovanie deficitu štátneho rozpočtu a plytvanie finančnými zdrojmi danej krajiny. Daňové a sociálne straty redukujú príjmy, na druhú stranu sociálne dávky a podpory v nezamestnanosti výrazne ovplyvňujú výdavkovú časť rozpočtu. Ďalším negatívnym dôsledkom súvisiacim s nezamestnanosťou je rast spoločenských problémov na danom území.⁹

Pre výpočet nezamestnanosti poznáme pojem prirodzená miera nezamestnanosti. Je to miera, pri ktorej je pomer trhu práce a výrobkov v rovnováhe. Inými slovami, je to úroveň dobrovoľnej nezamestnanosti, pri ktorej je rast a pokles mzdovej a cenovej inflácie v rovnováhe.¹⁰

---

⁶ ŠMAJSOVÁ BUCHTOVÁ, Božena eds. Nezamestnanosť. Psychologický, ekonomický a sociálny problém. Praha: Grada Publishing a. s., 2002. 126 s. Psyché. ISBN 80-247-9006-8.

⁷ SAMUELSON Paul.A, NORDHAUS William D. Ekonomia I. 1992, 13.vydanie. Bradlo. Bratislava, s.284. ISBN: 80-7127-030-X.

⁸ IVANOVÁ, Eva a kol. Ekonomická teória. 1.vyd. Trenčín: Trenčianska univerzita A. Dubčeka, 2006, s.288. ISBN: 80-8075—168-4.

⁹ URAMOVÁ Mária, LACOVÁ Žaneta, HRONEC Martin. 2010. Makroekonómia I.2010. s.189. ISBN: 978-80-557-0043-4.

¹⁰ LISÝ, Ján a kol. Ekonomia v novej ekonomike. 1.vyd. Bratislava: Iura Edition s.r.o, 2005. s.436. ISBN: 80-8078-063-63.

1.1.3 Hrubý domáci produkt HDP

Z vecného hľadiska vymedzujeme hrubý domáci produkt ako súhrn (objem – množstvo) konečných služieb a statkov (spotrebných a investičných statkov), ktoré sa vyrábajú výrobnými faktormi na území danej krajiny za vopred definované časové obdobie (najčastejšie za rok), pričom sa neberie ohľad na ich štátnu príslušnosť.¹¹

Z tejto definície vyplýva, že output domáceho hospodárstva musíme merať peňažnou sumou finálnych tovarov a služieb. Krameš uvádza, že *Hrubý domáci produkt vyjadruje tržnú hodnotu finálnej produkcie vytvorenej počas určitého obdobia pomocou výrobných faktorov, ktoré sú k dispozícii na danom území počas tohto obdobia vo vlastníctve rezidentov a nerezidentov.*¹²

K téme hrubého domáceho produktu sa vyjadruje aj Pavelka, ktorý má podobný názor ako ostatní autori a dodáva, že hrubý domáci produkt charakterizuje tržnú hodnotu všetkých finálnych statkov a služieb, ktoré sú v danej ekonomike vyprodukované za dané časové obdobie.¹³

Pre každý štát je miera HDP veľmi dôležitá pri výpočte celkového bohatstva a výkonnosti ekonomiky v danej krajine. Existuje viacero spôsobov a metód ako sa HDP dá vypočítať:

Výdavková metóda

Najznámejšia a najviac používaná metóda je výdavková metóda a jej vzorec pre výpočet je podľa Kloudovej nasledujúci:

$$\text{HDP} = C + I_g + G + \text{NX}$$

- **C – Výdavky domácnosti na spotrebu** (Personal consumption expenditure).
- **I_g – Hrubé súkromné domáce investície** (Gross private domestic investment).
- **G – Výdavky štátnych orgánov na nákup výrobkov a služieb** (Government expenditure on goods and services).

---

¹¹ LISÝ, Ján a kol. *Ekonomía v novej ekonomike*. 1. vyd. Bratislava: Iura Editon s.r.o, 2005. s.337 ISBN: 80-8078-063-63.

¹² KRAMEŠ, Jaroslav. *Makroekonomie: základní kurz*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2008, s.14. ISBN 978-80-245-1319-5.

¹³ PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz*. 3. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2010, s.18. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-808-6730-554.

- **NX – Čistý export** (Net exports)¹⁴

Produkčná metóda

Produkčná metóda výpočtu HDP je založená na princípe, v ktorom sa všetky finálne služby a statky, vyrobené na území daného štátu za vopred definované časové obdobie vynásobia ich cenou. Získané dáta sa agregujú.¹⁵

$$\text{HDP} = \text{Produkcia} - \text{Medzispotreba} + \text{Dane z produktu} - \text{Dotácie na produkty}$$

Dôchodková metóda

Posledná metóda výpočtu HDP je dôchodková metóda a ako uvádza Kloudová metóda výpočtu funguje na princípe, že výdaj za službu či výrobok je zároveň u protistrany rovnaký ako výška príjmu, súčtom všetkých príjmov získame národný dôchodok, ktorý je daný týmto vzťahom.:

$$\text{NI} = \text{W} + \text{i} + \text{r} + \text{z} + \text{sz}$$

- **W – Hrubé mzdy a platby zamestnancov** (Gross wage income).
- **i – Čisté úroky** (Net interest).
- **r – Renty** (Rental income).
- **z – Hrubé zisky spoločností** (Corporate profits).
- **sz – Príjmy za samo-zamestnanie** (Proprietor's income)¹⁶.

Každá makroekonomická veličina má svoje výhody a nevýhody. Hrubý domáci produkt nie je výnimka. Medzi najväčšie výhody patrí rýchli prístup k štatistickým údajom a tiež možnosť medzinárodného porovnania. Mnohí odborníci však zastávajú názor, že HDP nie je najspoľahlivejší mechanizmus na určovanie blahobytu obyvateľstva krajiny. Nezobrazuje výsledky čiernej a šedej ekonomiky, obsahuje len objem výroby a služieb, ktoré eviduje oficiálna ekonomika.¹⁷

---

¹⁴ KLOUDOVÁ, Jitka. Makroekonómie: Základní kurz. 3. vyd. Bratislava: Eurokódex, 2009, s.51. ISBN 978-80-8944-710-7.

¹⁵ LISÝ, Ján a kol. Ekonómia v novej ekonomike. 1.vyd. Bratislava: Iura Edition s.r.o, 2005, s.342. ISBN: 80-8078-063-63.

¹⁶ KLOUDOVÁ, Jitka. Makroekonómie: Základní kurz. 3. vyd. Bratislava: Eurokódex, 2009, s.52. ISBN 978-80-8944-710-7.

¹⁷ IVANOVÁ, Eva a kol. Ekonomická teória. 1.vyd. Trenčín: Trenčianska univerzita A.Dubčeka, 2006, s.288. ISBN: 80-8075—168-4.

1.1.4 Masová migrácia a jej konzekvencie

Migrácia je celosvetový spoločenský fenomén, ktorý siaha hlboko do ľudskej histórie. Procesy vyvolávajúce zmeny v štruktúre, počte a rozmiestnení obyvateľstva v rámci daného územia nazývame sťahovanie obyvateľstva. Migrácia ovplyvňuje najmä demografické, sociálne a ekonomické parametre. Má výrazný dosah na celkový počet obyvateľstva a pracovných síl v krajine.¹⁸ Sťahovanie národov v rozmedzí 2. až 6. storočia výrazne prispelo k pádu starovekého sveta a vzniku nového. Počas dvoch tisícročí zažilo ľudstvo mnoho výrazných migračných vln. Či už išlo o stredoveké kolonizovanie Európy alebo migráciu z Európy do Severnej Ameriky v priebehu 19. storočia. Otázka premiestňovania obyvateľstva však ani zďaleka nie je len otázkou minulosti. Masová migrácia je jednou z najaktuálnejších tém súčasnosti. *Migrácia predstavuje mechanický pohyb obyvateľstva. Vyznačuje sa zmenou trvalého či obvyklého miesta pobytu, s ktorou súvisí vybudovanie života na inom mieste.*¹⁹ Najkomplexnejšie vystihuje problematiku migrácie Divinský. Ten tvrdí, že migráciu vystihuje individuálny resp. skupinový pohyb osôb, ktorých cieľom je dostať sa z jednej geografickej jednotky do druhej cez politickú alebo administratívnu hranicu. Cieľom takéhoto sťahovania je prechodné alebo definitívne usadenie sa na inom mieste ako je miesto ich pôvodu.²⁰

Migrácia má niekoľko negatívnych faktorov ako napríklad presun mladých a inteligentných ľudí do zahraničia. Nedá sa však povedať, že negatíva prevládajú. Naopak, proces prisťahovalectva prináša viaceré celospoločenské výhody. Migranti sú zväčša lacnejšia pracovná sila. Títo ľudia často vydržia pracovať dlhšiu dobu za nižšie platy. Migrácia napomáha ku redukovaniu nezamestnanosti, chudoby, politickej nemennosti a rozšíreniu skúseností a príležitostí pre obyvateľov.²¹

---

¹⁸ VAŇO, B., JURČOVÁ, D., MESZÁROŠ, J.: Základy demografie. Bratislava : Občianske združenie Sociálna práca. 2003. ISBN 80-968927-3-8.

¹⁹ HINDLS, R., HOLMAN, R., HRONOVÁ, S.: Ekonomický slovník. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 233. ISBN 80-717981-9-3.

²⁰ DIVINSKÝ, B.: Zahraničná migrácia v Slovenskej republike. Stav, trendy, spoločenské súvislosti. Bratislava: Friedrich Ebert Stiftung e.V., 2005. 216 s. ISBN 80-89149-04-9.

²¹ ROŽŇÁK, Petr, KUBEČKA, Karel. Země Visegrádu a migrace: fenomén procesu migrace, integrace a reintegrace v kontextu bezpečnosti zemí V4 . Ostrava: KeyPublishing, 2018. KeyPublishing., s.53. ISBN 978-80-7418-292-1.

1.1.5 Teoretické vymedzenie aspektov súvisiacich s exportom a importom

Dovoz a vývoz, inými slovami import a export predstavujú dve základné zložky zahraničného obchodu. Súčet hodnôt týchto dvoch ukazovateľov zároveň tvorí obrat zahraničného obchodu. Súčasťou národného reprodukčného procesu je zahraničný obchod, pričom ho charakterizuje relatívne samostatné postavenie. Zahraničný obchod dokáže zabezpečovať stabilitu v prípade, že ju narúšajú vnútorné faktory, napríklad inflácia. Zároveň ovplyvňuje celkovú ekonomickú rovnováhu, jej sortimentnú aj štrukturálnu skladbu. Zahraničný obchod v reprodukčnom procese plní úlohu zmeny štruktúry vytvorenej produkcie na požadovanú štruktúru použitia (spotreby, investovania, zásob a rezerv). Konečný výsledok zahraničného obchodu pôsobí na proporcionalitu ekonomického rozvoja, jeho efektívnosť a sú parametrom kvalifikujúcim postavenie, úroveň a perspektívy krajiny vo svetovom hospodárstve. Jednou z dôležitých úloh zahraničného obchodu je teda ovplyvňovať reprodukčný proces.²²

Otvorená ekonomika je termín, ktorým označujeme každú krajinu, ktorá sa podieľa na zahraničnom obchode. Otvorenosť ekonomiky dokážeme vypočítať ako podiel exportu a importu k hrubému domácejmu produktu.²³

Najdôležitejšou zahraničnoobchodnou operáciou je export. Úlohou vývozu je zaobstaráť devízové prostriedky. Týmto spôsobom dokáže ovplyvňovať zahraničnoobchodnú bilanciu štátu. Devízové prostriedky, ktoré sú získané z vývozu sa využívajú na krytie nakupovaných surovín, služieb v zahraničí a energie. Štát svojou vývoznou politikou môže ovplyvňovať komoditné a teritoriálne podnecovanie a usmerňovanie vývozu. Export je jeden z hlavných spôsobov podnikania v zahraničí.²⁴

Vývoz je z trhového hľadiska veľmi výhodný nástroj pre stabilnú a prosperujúcu ekonomiku. *„Vďaka zahraničnému dopytu odchádza časť produkcie do zahraničia a to prospieva k rastu produktu vyvážajúcej ekonomiky. Rast produktu je spojený s poklesom nezamestnanosti. Vzájomný vzťah týchto dvoch veličín rieši napríklad Okunov zákon. Tento*

---

²² MICHNÍK, E. Zahraničný obchod: Ekonomika, stratégia, podnikanie. 2. vyd. Bratislava : Sprint, 2000. s. 61. ISBN 80-8884-31-8.

²³ SAMUELSON, P., NORDHAUS, W. 2010. Ekonomie: 18. vydání. 1. vyd. Praha : NS Svoboda, 2010. 599s. ISBN 978-80-205-0590-3.

²⁴ KORČMÁROŠ, J. a kol. Obchodné operácie v zahraničnom obchode. Bratislava : Ekonóm, 2000. s.42. ISBN 80-225-1251-6.

zákon hovorí, že „rast miery nezamestnanosti o 1% bod nad prirodzenú úroveň je spojený s poklesom produktu o 2% body pod jeho potencionálnu výšku“²⁵

K významným formám zahraničnoobchodných operácií patrí aj import. Vďaka dovozu získavame rôzne komodity za devízy alebo iné prostriedky. Podobne ako export, aj import môžeme pozorovať prostredníctvom komoditného a teritoriálneho hľadiska.²⁶

Mulačová vo svojej knihe tvrdí, že dovoz má škodlivý dopad na úroveň produktu, čím ovplyvňuje aj zamestnanosť v domácej ekonomike. Pre zákazníka môže byť výhodný kvôli rastu konkurencii na strane ponuky a možnému zníženiu cien. Ďalšou výhodou pre zákazníka je širšia dostupnosť daného sortimentu.²⁷

Vzťah medzi exportom, importom a makroekonomickými veličinami

Export a import sú pre nás dôležité veličiny aj z hľadiska porovnávania s inými makroekonomickými veličinami respektíve s výkonnosťou trhovej ekonomiky.

Ak hodnotíme externú rovnováhu ekonomiky, porovnávanie vzájomnej relácie medzi importom a exportom je opodstatnené. Jedným z najdôležitejších ukazovateľov konkurencieschopnosti je saldo obchodnej výmeny tovarov a služieb (čistý export). Dajú sa z neho identifikovať významné znaky ekonomiky ako signály prehrievania ekonomiky alebo udržateľnosť výmenného kurzu. Avšak, detailnejší rozbor problematiky ekonomického rastu poskytuje analýza cez výdavkové zložky hrubého domáceho produktu. Súčet importov pre jednotlivé kategórie dáva spolu agregovaný import za celú ekonomiku. Hlavnou podstatou dovozu je teda uspokojenie ostatných zložiek HDP, priamym alebo nepriamym spôsobom.

Ak nastanú zmeny v dopyte po exportoch musí automaticky dochádzať aj k zmenám v importoch, za podmienky, že sú určené na produkciu exportne orientovaných tovarov a služieb a vyčíslenie príspevku exportných trhov k rastu HDP už zohľadňuje aj dovoznú

---

²⁵ MULAČOVÁ, V. a kol. Obchodní podnikání ve 21. století. Praha: GRADA. 2013. s.444 ISBN 978-80-247-4780-4.

²⁶ MICHNÍK, E. a kol. Zahraničný obchod: Ekonomika, stratégia, podnikanie. 2. vyd. Bratislava: Sprint, 2000. s. 298 ISBN 80-8884-31-8.

²⁷ MULAČOVÁ, V. a kol. Obchodní podnikání ve 21. století. Praha: GRADA. 2013. s. 445. ISBN 978-80-247-4780-4.

náročnosť exportov Príspevok exportných trhov k rastu HDP tak predstavuje len tú časť exportu, ktorý je vytvorený v domácej ekonomike.²⁸

1.1.6 Sektorové zloženie národného hospodárstva

Národné hospodárstvo je široký pojem ktorý je možné charakterizovať viacerými spôsobmi a definíciami. Baránik vo svojej knihe Národohospodárska politika opisuje národné hospodárstvo ako systém ekonomických faktorov formovaných vo finančných, materiálnych, nemateriálnych, riadiacich a spotrebných sférach. Tieto sféry sa využívajú na výrobu, výmenu, rozdeľovanie a spotrebu tovarov a služieb.²⁹

Hečková definuje tento pojem o niečo komplexnejšie. Národné hospodárstvo sa skladá zo všetkých hospodárskych subjektov z každého odvetvia s sfér hospodárskeho života. Môže ísť o výrobné aj nevýrobné odvetvia, pričom na právnej forme podnikania a forme vlastníctva nezáleží. Existencia národného hospodárstva je závislá na vzťahoch a väzbách medzi jednotlivými subjektami. Podstatu národného hospodárstva zahrňuje ekonomická aktivita ľudí, ktorá sa dá opísať ako zložitý a štruktúrovaný proces rôznych činností, ktorých výsledkom sú hmotné a nehmotné tovary i služby.³⁰

Národné hospodárstvo je komplexný systém, ktorý sa delí na mnoho štruktúr a odvetví. Jedným z nich je aj sektorové členenie národného hospodárstva.

*Sektorová štruktúra ekonomických činností v národnom hospodárstve vyplýva z charakteru outputu jednotlivých ekonomických činností. Podľa toho, či je outputom hmotný statok alebo služba, rozlišujeme v národnom hospodárstve tieto sektory:*³¹

- **Primárny sektor** – obsahuje ťažobný priemysel, poľnohospodárstvo, lesné a rybné hospodárstvo.
- **Sekundárny sektor** – je tvorený spracovateľským priemyslom a stavebníctvom.
- **Terciárny sektor** – do ktorého odborníci začleňujú ostatné činnosti a služby.

---

²⁸RELOVSKÝ, B. Národná banka Slovenska. Eurosystem. Analytický komentár, 2013. s.2. Dostupné na internete:

http://www.nbs.sk/_img/Documents/_komentare/AnalytickeKomentare/2013/AK01_marec2013.pdf

²⁹ BARÁNIK, M. a kol. Národohospodárska politika. Bratislava: 1995. s.91. ISBN 80-225-0674-5.

³⁰ HEČKOVÁ, J., HUTTMANOVÁ, E., CHAPČÁKOVÁ, A. Národohospodárstvo. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2011. s.40. ISBN 978-80-555-0418-6.

³¹ KUCHARČIKOVÁ, A., TOKARČIKOVÁ, E. Základy ekonomickej teórie. 3. vyd. Žilina: EDIS, 2010. s.36, ISBN 978-80-554-0179-9.

- **Kvarciárny sektor** – zahŕňa rýchlo rozvíjajúce sa služby. Ide najmä o špecifické, novodobé informačné služby, ktoré slúžia na spracovanie, prenos a tvorbu informácií.

1.1.7 Menová politika

Menová politika sa dá definovať viacerými spôsobmi. Podľa Beňovej ide o sústavu opatrení týkajúcich sa menovej oblasti, ktorých cieľom je uprednostniť zámer emitenta peňazí. S pojmom menová politika súvisí úverová politika. Ide o štruktúru, pri ktorej sa presadzujú záujmy poskytovateľa úveru.³²

Menová politika rozlišuje dva základné pojmy. Menu a peniaze. Tento prístup sa používal najmä v minulosti, keď sa do obehu dostávali iba plnohodnotné peniaze, kryté drahými kovmi alebo tovarmi. Avšak, chápanie danej problematiky bez rozlišovania medzi menou a peniazmi je nepresné. Za národnou menou sa skrýva predovšetkým ekonomický potenciál s jeho základnými parametrami a nie zlato.³³

Hlavatá odporúča vychádzať z jednotlivých funkcií peňazí, a teda určovať menu ako:

1. Nominálnu jednotkovú mieru hodnoty – má súvis s meraním novovytvárajúcej, peňažne vyjadrenej hodnoty, rozdeľovanej nominálnymi peňažnými dôchodkami. Národný dôchodok je makroekonomický ukazovateľ odzrkadľujúci hospodársku vyspelosť krajiny. Pri charakterizovaní jednotkovej miery hodnoty je dôležitý čas, ktorý je potrebný na produkciu jednej peňažnej jednotky národného dôchodku na jedného obyvateľa.
2. Jednotkovú mieru úžitkovej hodnoty – používa sa ako meradlo cien. Ako základné meradlo rozdeľovania úžitkových hodnôt tovarov a služieb sa prejavuje cena a nie mena. Preto je v tomto prípade dôležitý čas pripadajúci na jednu peňažnú jednotku realizovaných úžitkových hodnôt hrubého domáceho produktu na jedného obyvateľa.
3. Výmennú hodnotu meny ako reálnej jednotkovej miery hodnoty vo vzťahu k meradlu ceny respektíve ako reálnej kúpnej sily meny na trhu.³⁴

---

³² BEŇOVÁ, E a kol. *Financie a mena*. 1.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm, 1999, s.288 ISBN 80-225-1134-X.

³³ HÁČIK, V.-PETŘÍVALSKÝ, J.: *Financie*. vyd.4. Bratislava: Vysoká škola ekonomická, 1990. s. 137. ISBN 978-80-2250-153-8.

³⁴ HLAVATÁ, I.: *Financie a mena*, Bratislava : Alfa, 1990, s. 90. ISBN 80-225-0932-9.

Menový systém

Vznik medzinárodného menového systému je spätý s obdobím metalizmu. Bolo to obdobie, v ktorom hlavný princíp peňazí odvodzoval od ceny drahých kovov, za predpokladu, že išlo o plnohodnotné peniaze. Avšak najväčší dopad na vývoj súčasného medzinárodného menového systému mal bimetalizmus spoločne s obdobím zlatého monometalizmu. Medzi základné štádiá vývoja medzinárodného menového fondu patria:

1. Bimetalizmus (pred rokom 1875),
2. Klasický zlatý štandard (1875 - 1914),
3. Medzivojnové obdobie (1915 – 1944),
4. Bretton-woodsky systém (1945 – 1972),
5. Flexibilný režim devízových kurzov (od roku 1973).³⁵

Typy mien

Základným predpokladom správnej orientácie v komplikovaných medzinárodných menových vzťahoch je rozlíšenie jednotlivých typov mien. Triedenie mien sa kvôli detailnej analýze považuje za nutnosť. Základným kritériom je stupeň ich konvertibility a to rovnako konvertibility (vymeniteľnosti) za menový kov, rovnako konvertibility (zmeniteľnosti) za iné meny. Meny sa podľa stupňa konvertibility delia na dve základné meny:

1. Metalická mena (konvertibilná na menový kov)
2. Papierová mena (nekonvertibilná na menový kov)³⁶

1.2 Ekonomická a politická integrácia v Európe

Európska integrácia je pojem, ktorý sa ustálil ako označenie pre združovanie krajín v Európe. Ich spoločným cieľom je dosiahnutie mieru, ekonomickej a politickej stability a prosperity pomocou slobody pohybu a pobytu ľudí v participujúcich krajinách. Ďalším dôležitým faktorom je aj odstraňovanie prekážok pri podnikaní a obchode medzi danými štátmi. Medzi najvýznamnejšie politické ciele patrí zblížovanie právnych systémov a vzájomná kontrola pri dodržiavaní ľudských práv a princípov právneho štátu.³⁷

---

³⁵ KOTLEBOVÁ, J., SOBEK, O.: Menová politika. 1.vyd, Wolters Kluwer (Iura Edition),2007. s.29. ISBN 978-80-8078-092-0.

³⁶ NĚMEČEK, E.: Medzinárodný menový systém. 1. vyd. 2000. s. 14.ISBN 80-246-0081-1.

³⁷ Zdroj: Eurioris – Európske právne centrum: Formy politickej a ekonomickej integrácie. Dostupné na internete: http://eu.euroiuris.sk/pre_pedagogov/formy_politickej_a_ekonomickej_integracie

Európska integrácia podľa profesora Moravcsika reflektuje tri hlavné faktory:

1. Formovanie vnútroštátnych preferencií, záujmov a cieľov.
2. Proces medzištátneho vyjednávania, ktorý smeruje k presadeniu vnútroštátne formulovaných preferencií a odzrkadľuje relatívnu silu jednotlivých štátov.
3. Stimuly, smerujúce k zvýšeniu spoľahlivosti dojednaných medzištátnych záväzkov

Pohľad na európsku integráciu z tejto perspektívy sa dá vyložiť ako spojenectvo štátov, prostredníctvom ktorého sú národné záujmy podriadené spoločným záujmom únie.³⁸

1.2.1 História európskej integrácie

Nápad európskej integrácie a vytvorenia hospodárskej a menovej únie sa datuje do druhej polovice dvadsiateho storočia. V roku 1952 bolo založené **Európske spoločenstvo uhlia a ocele (ESUO)**. Toto spoločenstvo zahŕňalo šesť štátov – Nemecko, Francúzsko, Belgicko, Taliansko, Holandsko a Luxembursko.

Myšlienka integrácie sa v päťdesiatych rokoch výrazne rozvíjala. V roku 1958 založila vyššie zmienená šestica krajín **Európske hospodárske spoločenstvo (EHS) a Európske spoločenstvo pre atómovú energiu (EURATOM)**. Vzťahy medzi krajinami sa postupom času začali prehľbovať, čo viedlo k vzniku **Európskych spoločenstiev (ES)**. Významný moment nastal v roku 1993, keď po prijatí Maastrichtskej zmluvy vznikla **Európska únia (EÚ)**.³⁹ Európska únia je medzinárodné zoskupenie štátov, ktoré vzniklo v roku 1993 na základe Maastrichtskej zmluvy, ktorá bola podpísaná už o rok skôr. Momentálne tento integračný spolok tvorí 27 členských krajín. Dostať sa však do Európskej únie nie je vôbec jednoduché. Jednotliví záujemcovia musia pred vstupom do organizácie spĺňať množstvo prísnych kritérií.

---

³⁸ MORAVCSIK, A. 1998. The Choice for Europe. Social Purpose and State Power from Messina to Maastricht. Ithaca : Cornell University Press, 1998. s.221, ISBN 978-18-5728-19 2-7.

³⁹ Zdroj: Európska centrálna banka, Európsky systém centrálnych bánk, 2009, s.4, Dostupné na internete: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/escb_sk_websk.pdf

1.2.2 Prístupové kritériá pre vstup do EÚ

Dostať sa do Európskej únie je náročný a zložitý proces. Krajiny, ktoré majú záujem stať sa členom EÚ musia úspešne splniť všetky prístupové kritériá. Vznikli na schôdzi Európskej rady v roku 1993 v Dánsku a preto sa často nazývajú aj ako Kodanské kritériá.

Ide o tieto kritériá:

- stabilné inštitúcie, ktoré sú zárukou demokracie, právneho štátu, ľudských práv a rešpektovania a ochrany menšín;
- fungujúce trhové hospodárstvo a schopnosť čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám v rámci EÚ;
- schopnosť prevziať povinnosti členstva vrátane schopnosti účinne vykonávať pravidlá, normy a opatrenia, ktoré tvoria súbor právnych predpisov EÚ (tzv. *acquis*) a dodržiavanie cieľov politickej, hospodárskej a menovej únie.⁴⁰

Tieto pravidlá boli rozšírené v Madride v roku 1995. Konečné slovo pri výbere novej krajiny do spolku má vždy EÚ.

Postup krajín, ktoré majú záujem pristúpiť k EÚ je pomerne zložitý. Najprv musí daná krajina predložiť Rade žiadosť o členstvo. Potom Rada požiada Komisiu o posudok schopnosti žiadajúcej krajiny splniť Kodanské kritériá. Ak je vyjadrenie Komisie pozitívne, Rada sa dohodne na rokovacom mandáte. Následne sa s danou krajinou otvoria formálne prístupové rokovania. Tie sa vedú prostredníctvom jednotlivých oblastí, tzv. kapitol.⁴¹

1.2.3 Formy ekonomickej a politickej integrácie

Existujú rôzne formy ekonomickej a politickej integrácie. Jednotlivé stupne spolupráce sa od seba odlišujú obsahom a rozsahom. Ekonomickú spoluprácu štátov na úrovni Svetovej obchodnej organizácie považujeme za prípravnú fázu. Toto partnerstvo zahŕňa obmedzovanie prekážok obchodu a znižovanie colných sadzieb. Patrí sem aj mechanizmus riešenia vzájomných sporov. Stupne integrácie rozdeľujeme nasledovne:

---

⁴⁰ Zdroj: Eur – lex, Glosár súhrnov, Prístupové kritériá, Dostupné na internete: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/accesion_criteria_copenhagen.html?locale=sk

⁴¹ Zdroj: Oficiálne webové stránky Európskej únie, Informácie o EÚ, Dostupné na internete: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_sk

- Zóna voľného obchodu – ide o najjednoduchší typ ekonomickej integrácie. Tvoria ju štáty, vo vnútri ktorých sú zakázané clá a množstevné obmedzenie týkajúcich sa dovozu a vývozu tovarov. Tieto pravidlá platia pre krajiny zóny, respektíve krajiny, ktoré sa nachádzajú v zóne v režime tzv. voľného obehu. Tovary sa v tejto zóne pohybujú voľne, bez ciel a iných kvantitatívnych obmedzení. Príklad: **CEFTA, NAFTA, EFTA, LAFTA, EHS, MERCOSUR.**
- Colná únia – vzniká v prípade ak jednotlivé členské štáty medzi sebou odstránia nielen množstevné obmedzenia dovozu a vývozu tovarov, ale zároveň tieto krajiny používajú spoločný colný sadzovník a obchodnú politiku voči tretím krajinám. Toto opatrenie pomáha odstrániť rôzne špekulácie týkajúce sa obchodovania s tovarmi z tretích krajín. Príklad: **CACM, CARICOM, EHS.**
- Spoločný (vnútorný) trh – predstavuje priestor bez vnútorných hraníc. Je v ňom povolený voľný pohyb tovarov, služieb, ekonomicky činných osôb a kapitálu. Príklad: **EHS, neskôr ES, v súčasnosti EÚ.**
- Hospodárska a menová únia – je založená na úzkej koordinácii ekonomickej politiky členských štátov na vnútornom trhu. Zahŕňa jednotnú menovú, rozpočtovú a devízovú politiku. Príklad: **EÚ.**
- Politická únia – je proces, v ktorom dochádza ku spojeniu dvoch alebo viacerých nezávislých štátov do jedného útvaru. Tieto štáty majú spoločné rozhodujúce inštitúcie a správu najdôležitejších záležitostí. Medzi dané záležitosti patrí zahraničná politika alebo spoločná obrana. Hlavnou náplňou politickej únie je zlúčiť rozhodovacie procesy do spoločných orgánov. Súčasťou tohto zoskupenia je hlavne spoločná mena, občianstvo, hospodárska politika, súdny systém a právny poriadok.⁴²

---

⁴² Zdroj: Eurioris – Európske právne centrum: Formy politickej a ekonomickej integrácie. Dostupné na internete: http://eu.euroiuris.sk/pre_pedagogov/formy_politickej_a_ekonomickej_integracie

1.3 Charakteristika Ukrajiny

1.3.1 Politický systém

Ukrajina sa rozprestiera v juhovýchodnej časti Európy. Je najväčším susedom Slovenskej republiky. Svoju samostatnosť vyhlásila 24.8.1991, čím prestala byť súčasťou ZSSR. Nezávislosť Ukrajiny bola potvrdená 1.12.1991. V tento deň sa uskutočnilo všeľudové referendum a zároveň aj prvé prezidentské voľby na nezávislej Ukrajine. Prezident Ruskej federácie Jeľcin, prezident Bieloruska Šuškievič a novozvolený prezident Ukrajiny Leonid M. Kravčuk podpísali dohodu o zániku Sovietskeho zväzu. Oficiálne tak vznikol nový, suverénny štát – Ukrajina.⁴³

V každej krajine na svete existuje politický systém, ktorý definuje základné hodnoty daného štátu. Existuje viacero druhov politických systémov, ktoré sa navzájom výrazne líšia. Na Ukrajine funguje parlamentno-prezidentský systém. V štáte má rozhodujúce slovo prezident.

Dňa 19.6.1991 Najvyšší soviety Ukrajinskej SSR prijal dokument s názvom „Konceptia novej ústavy ZSSR“, ktorý rozhodol o základných princípoch usporiadanie nezávislej Ukrajiny a zároveň určil, že novou formou vlády v krajine má byť prezidencializmus. Nebola to však obvyklá forma prezidentského vládnutia. Výsledný výsledok mal od skutočného prezidencializmu veľmi ďaleko. Na Ukrajine tak vznikol hybrid medzi prezidentským, parlamentným a sovietskym systémom moci. Tento systém kombinoval nasledujúce prvky:

- Priamo volený prezident, hlava štátu a šéf výkonnej moci.
- Prezidentom menovaný premiér a vláda.
- Právo parlamentu dopredu schvaľovať menovanie premiéra a šesť najdôležitejších ministrov (obranu, národnej bezpečnosti, vnútra, zahraničia, financií a spravodlivosti)
- Právo prezidenta navrhovať zákony a vydávať v oblasti ekonomických reforiem dekréty so silou zákona.
- Zlučiteľnosť funkcií v legislatíve a exekutive⁴⁴.

---

⁴³ DULEBA, A., Ukrajina. In: LIĐÁK J a kol., Politické systémy, Ekonomická univerzita Bratislava 2010, s.158. 80-225-1510-8.

⁴⁴ KUBOVÁ, O., Ústavní systém Ukrajiny. Středoevropské politické studie, 4(1). 2002, Dostupné na internete: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/3893/5394> ,ISSN 1212-7817

Prvé prezidentské voľby nezávislej Ukrajiny prebehli 1. decembra 1991. Postavenie a funkcie prezidenta však neboli nikde jasne definované. Voľby vyhral L. Kravčuk. Prezidentský post však bol závislý od parlamentu, preto svoju funkciu začal vykonávať ako tzv. slabý prezident. Významná zmena nastala 14. februára 1992. V krajine bol prijatý zákon o vznesení zmien a doplnkov do ústavy Ukrajiny z roku 1978. V tomto zákone boli vytýčené právomoci a postavenie prezidenta. Dňa 5.3.1992 vydal ukrajinský parlament zákon o prezidentovi, ako o predstaviteľovi Ukrajiny.⁴⁵

Prezident Ukrajiny má momentálne oveľa rozsiahlejšie právomoci ako tomu bolo na počiatku deväťdesiatych rokov. V krajine má najvýznamnejšie postavenie v politickom systéme. Súčasným prezidentom Ukrajiny je Volodymyr Oleksandrovyč Zelenskyj.

Prezident je hlavou štátu, garantom štátnej suverenity a územnej nedeliteľnosti Ukrajiny a ľudských a občianskych práv a slobôd (hl. 5. čl. 102.). Volia ho občania Ukrajiny všeobecným, rovným a priamym volebným právom na základe tajného hlasovania. Volia ho najviac na dve po sebe nasledujúce päťročné funkčné obdobia. Za prezidenta môže byť zvolený každý občan Ukrajiny, ktorý má minimálne 35 rokov, žije aspoň 10 rokov na území Ruska, má aktívne volebné právo a ovláda ukrajinčinu. Nesmie mať iný reprezentatívny mandát a vykonávať inú platenú funkciu. Voľby sa konajú v poslednú nedeľu v októbri, keď končí funkčné obdobie bývalého prezidenta (hl. 5. čl. 103.). Je vrchným veliteľom ozbrojených síl, vyhlasuje vojnu a celoštátny výnimočný stav. Prezident zaisťuje nezávislosť a národnú bezpečnosť štátu, pričom mu pomáha Rada národnej bezpečnosti a obrany, ktorej predsedá a ktorá kontroluje orgány výkonnej moci. Jeho povinnosťou je každoročne vypracovať správu o stave Ukrajiny, ktorej obsahom sú aj kroky vnútornej a zahraničnej politiky štátu a podať ju najvyššej rade Ukrajiny. Prezident riadi zahraničnú politiku štátu, reprezentuje štát v zahraničí a podpisuje medzinárodné zmluvy (hl. 5. čl. 106.).⁴⁶

1.3.2 Vojnový konflikt na Ukrajine – politické a spoločenské pozadie

Po rozpade Sovietskeho zväzu a vyhlásení ukrajinskej nezávislosti sa zmenila aj pozícia Ukrajiny v medzinárodnom priestore. Ukrajina prestala byť ruským vazalom a mohla začať rozvíjať svoju vlastnú vnútornú a zahraničnú politiku i ekonomiku. Aj keď

---

⁴⁵ DULEBA, A., Ukrajina. In: LIĐÁK J a kol., Politické systémy, Ekonomická univerzita Bratislava 2010, s.162-163. 80-225-1510-8.

⁴⁶ Ústava Ukrajiny. Dostupné na internete: <http://www.president.gov.ua/en/content/constitution.html>

bola na Rusko stále viazaná, rozhodla sa priblížiť viacej k západu, čím sa začal európsky integračný proces.

Prvýkrát Ukrajina prejavila záujem o spoluprácu s Európskou úniou v roku 1993, keď tento bod Najvyššia rada Ukrajiny zahrnula do Koncepcie zahraničnej politiky Ukrajiny. Základným cieľom ukrajinskej zahraničnej politiky sa stalo členstvo v EÚ, pokiaľ to nejak významne nepoškodí národné záujmy krajiny. V roku 1998 a 2000 došlo ku schváleniu dvoch dokumentov o stratégii a programe integrácie Ukrajiny do EÚ. Konkrétny plán dlhodobej spolupráce medzi Ukrajinou a EÚ priniesla bilaterálna Dohoda o partnerstve a spolupráci z roku 1994, ktorá mimo iného mala pomôcť Ukrajine adaptovať sa v európskych štandardoch a normách. V tejto dohode je vyznačených sedem priorít spolupráce medzi EÚ a Ukrajinou – ide o energetiku, obchod a investície, súdnictvo a vnútornú správu, zblíženie ukrajinskej a európskej legislatívy, bezpečnosť, transport a spolupráca vo vede a výskumu. V roku 2008 prebehol Parížsky summit, kde sa Ukrajina a EÚ dohodli na formulácii budúcej asociačnej dohody, ktorá mala byť prvým krokom k plnoprávnemu členstvu Ukrajiny v EÚ.⁴⁷

1.3.2.1 EUROMAJDAN

V médiách je ako príčina ukrajinskej krízy uvádzané predovšetkým odstúpenie prezidenta Janukovyča od popísania asociačnej zmluvy s Európskou úniou, na ktorú sa Ukrajina pripravovala niekoľko rokov. Janukovyč vydal 21.11.2013 oficiálne prehlásenie o prerušení práce na dohode s EÚ týždeň pred jeho podpísaním. Jedným z dôvodov, prečo nedošlo k podpisu bolo, že ukrajinský parlament definitívne zamietol zákon o liečbe väzňov v zahraničí. Nevyrieknutým, ale nemenej závažným dôvodom bol strach pro-rusky orientovaného Janukovyča z ruskej odvety, ktorá by sa odrazila na už tak slabej a na Rusku závislej ekonomike.⁴⁸

Táto situácia spôsobila vlnu nepokojov a hromadné demonštrácie, najmä na Námestí nezávislosti v Kyjeve, tzv. Majdane.

---

⁴⁷ Pro Ukrainu: Vidnosyny Ukraina - ES. Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy [online]. © 2012.

⁴⁸ GAURON, R. Comprendre la crise en Ukraine. Le Figaro [online]. 2. 12. 2013. Dostupné na internete:<http://www.lefigaro.fr/international/2013/12/02/01003-20131202ARTFIG00393-comprendre-la-crise-en-ukraine.php>

Dôležitá zmena nastala v noci 11.12.2013, keď k potlačeniu demonštrantov boli použité špeciálne zásahové jednotky – Berkut. Táto organizácia pracuje pod ministerstvom vnútra a preto za všetky brutálne zásahy nesie zodpovednosť vláda.⁴⁹

Ďalším dôležitým dátumom ukrajinskej krízy sa stal 16.1.2014, kedy prezident Janukovyč vydal nové zákony, ktoré sa týkali slobody zhromažďovania a slobody slova a zásadne obmedzovali základné ľudské práva a slobody, ktoré sú zakotvené v demokratických princípoch.⁵⁰

Od tohto momentu sa demonštrácie a boje vládnych a opozičných táborov rozšírili po celej Ukrajine. Dôležitým bolo najmä mesto Ľvov, ktoré je považované za najväčšie západné mesto a centrum protivládneho odporu.

Kvôli rastúcemu násiliu a počtu obetí, prichádzalo k prvým reakciám zo strany EÚ a USA. Cieľom bolo dosiahnutie prímeria a ukončenie bojov na oboch stranách. Reakcie západných krajín mali vyzvať prezidenta a opozíciu, aby spolu jednali o vytvorení novej vlády národnej jednoty. V súvislosti s tým bola medzi prezidentom a zástupcami opozície spísaná dohoda, ktorá nielen obmedzovala právomoci prezidenta, ale aj prisľúbila zmenu ústavy a predčasné prezidentské voľby. Podpísaním tejto dohody mala politická kríza skončiť. Dohodu okrem Janukovyča a opozičných lídrov podpísali aj traja svedkovia z radov úniových ministrov zahraničia – poľský, nemecký a francúzsky. Rusko tiež vyslalo svojho predstaviteľa, ktorý však dohodu nepodpísal.⁵¹

Janukovyč odišiel z Ukrajiny a bol na neho vydaný medzinárodný zatykač. Aj keď oficiálne demisiu nepodal, 22.2.2014 bol na post premiéra navrhnutý Arsenij Jaceňuk.

1.3.2.2 Anexia Krymu

V deň, keď bola parlamentom prijatá nová vláda v čele s Jaceňukom sa situácia v Kyjeve upokojila, ale zároveň prepukli demonštrácie na juhu Ukrajiny – na Kryme. Pôvodne sovietske územie – polostrov Krym – bol od roku 1954 ukrajinským územím ale

---

⁴⁹ Ukraine's Berkut police: What makes them special?. In: BBC News [online]. © 2015a, 26. 2. 2014. Dostupné na internete: <http://www.bbc.com/news/world-europe-25895716>

⁵⁰ Verbyckyj, jakoho vyradaly razom iz Lucenkom, mertvyj. In: Ukrainska pravda [online]. 22. 2. 2014. Dostupné na internete: <http://www.pravda.com.ua/news/2014/01/22/7010792/>

⁵¹ DEYOUNG, Karen a Anne GEARAN. Diplomats reach deal on defusing Ukraine crisis. The Washington Post [online]. 17. 4. 2014. Dostupné na internete: http://www.washingtonpost.com/world/europe/ukraine-prepared-to-offer-autonomy-to-eastern-regions-if-russia-pulls-back-troops/2014/04/17/53c64bc0-c5f7-11e3-bf7abe01a9b69cf1_story.html

mal štatút autonómnej republiky. Na Krymu sa miešali tri národnostné skupiny: Rusi (58 %), Ukrajinci (24 %) a Krymskí Tatári (12 %). Rusi a Krymskí Tatári sa koncom februára stretli v ostrom súboji pred krymským parlamentom. Stret, ktorý trval niekoľko hodín rozdelila až polícia. Od tohto momentu začali Rusi zvolávať po referende o odtrhnutí Krymu od Ukrajiny.⁵²

Začiatkom marca prišlo na polostrov niekoľko neoznačených vojenských jednotiek, ktoré podľa typu vojenskej techniky patrili Rusku. Tieto jednotky obsadili krymské vládne inštitúcie a vojenské základne. Dôvodom prítomnosti ruských vojsk bola zrejme snaha Ruska mať kontrolu nad situáciou na Kryme. Napriek tomu bol vstup vojsk na ukrajinské územie nelegitímny a bol odsudzovaný všetkými politickými elitami Európy a USA.⁵³

Napätie rástlo a neoznačené vojská obsadili budovu krymského parlamentu a donútili ho rezignovať. Tá vyhlásila referendum o pripojení Krymu k Ruskej federácii. Referendum prebehlo 16. marca – väčšina voličov sa rozhodlo pre pripojenie Krymu k Rusku a krymský parlament tak vyhlásil nezávislosť Krymu.⁵⁴

Dňa 18.3.2014 sa rozdeľovanie Ukrajiny stalo reálnejšie. Ruský prezident Putin podpísal zákon o pripojení Krymu k Ruskej federácii, čím bola anexia Krymu legislatívne dokončená.⁵⁵

1.3.2.3 Vojna na východnej Ukrajine

Vyhlásenie samostatnosti Krymu a jeho pripojenie k Rusku situáciu nevyriešilo, ale naopak narástlo napätie na východnej Ukrajine, najmä v Doneckej a Luhanskej oblasti, kde žije vysoké percento ruského obyvateľstva. Etnickí Rusi sa chceli po vzoru Krymu utrhnúť od Ukrajiny, čo dokazujú nepokoje medzi proruskými separatistami, ktorí sú podporovaní

---

⁵² Facts you need to know about Crimea and why it is in turmoil. In: RT [online]. © 2005 - 2015, 9. 3. 2014. Dostupné na internete: <http://rt.com/news/crimea-facts-protestspolitics-945/>

⁵³ Ukraine crisis: Timeline. In: BBC News [online]. © 2015b, 13. 11. 2014. Dostupné na internete: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26248275>

⁵⁴ YUHAS, Alan. Ukraine crisis: an essential guide to everything that's happened so far. The Guardian [online]. 13. 4. 2014. Dostupné na internete: <http://www.theguardian.com/world/2014/apr/11/ukraine-russia-crimea-sanctions-us-eu-guideexplainer>

⁵⁵ ENGLUND, Will. Kremlin says Crimea is now officially part of Russia after treaty signing, Putin speech. The Washington Post [online]. 18. 3. 2014. Dostupné na internete: http://www.washingtonpost.com/world/russias-putin-prepares-to-annexcrimea/2014/03/18/933183b2-654e-45ce-920e-4d18c0ffec73_story.html

ruskými vojskami okolo východných hraníc Ukrajiny a ukrajinskou armádou a skupinami ukrajinskej domobrany, ktorí sa snažia ubrániť ukrajinské územie.⁵⁶

Šéfovia diplomacie Ukrajiny, Ruska, USA a Európskej únie sa 17. apríla zišli v Ženeve, aby sa zhodli na zavedení niektorých opatrení, ktoré by mala zastaviť násilie a krviprelievania. Išlo o amnestie pre zadržaných demonštrantov, o zabavenie zbraní a ďalej podporu misie OBSE na východe Ukrajiny. Aj cez trvajúce nepriateľstvo medzi Západom a Ruskom bola konferencia v Ženeve úspešným krokom lebo od pripojenia Krymu k Rusku išlo o prvé stretnutie medzi stranami konfliktu, ktoré mohlo smerovať k prímeriu.⁵⁷

V máji prebehlo referendum o nezávislosti Donecka a Luhanska, v oboch mestách sa pre pripojenie k Rusku vyjadrilo okolo 90 % voličov. Kyjevska vláda ani Západ tieto referendá neuznal ako legitímne.⁵⁸

Jún priniesol hneď niekoľko významných udalostí na Ukrajine. Boje už neboli len pozemné ale presunuli sa do vzdušného priestoru. 17.7. došlo ku zrúteniu civilného lietadla malajských aerolínií nad ukrajinsko – ruskou hranicou. Obe strany konfliktu sa obviňovali navzájom.⁵⁹

V auguste sa konal summit v bieloruskom Minsku. Zásadným bodom summitu bolo stretnutie ukrajinského prezidenta Porošenka s ruským prezidentom Putinom. Prezidenti spolu jednali za zatvorenými dverami a výsledkom bola **Minská dohoda** o uzavretia prímeria a zastavenia bojov. Podľa originálneho znenia dohody mala obsahovať nasledujúce body:⁶⁰

---

⁵⁶ PROCHÁZKOVÁ, P. Ukrajina se dál drolí. Na východě. Lidové noviny. 8. 4. 2014.

⁵⁷ DEYOUNG, Karen a Anne GEARAN. Diplomats reach deal on defusing Ukraine crisis. The Washington Post [online]. 17. 4. 2014 . Dostupné na internete: http://www.washingtonpost.com/world/europe/ukraine-prepared-to-offer-autonomy-to-eastern-regions-if-russia-pulls-back-troops/2014/04/17/53c64bc0-c5f7-11e3-bf7abe01a9b69cf1_story.html

⁵⁸ GANDER, Kashmira. Ukraine crisis: Russia backs results of Sunday's referendums in Donetsk and Luhansk. The Independent [online]. 12. 5. 2014. Dostupné na internete: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/ukraine-crisis-russia-backs-results-of-sundays-referendums-in-donetsk-and-luhansk-9354683.html>

⁵⁹ HALL, John. 'We shot down MH17 thinking it was Ukrainian cargo plane': Sensational admission by pro-Russian who says he only realised the mistake when he came across the bodies of children not military crew. Daily Mail [online]. 24. 7. 2014. Dostupné na internete: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2703873/We-shot-MH17-thinking-Ukrainian-cargo-plane-Sensational-admission-pro-Russian-says-realised-mistake-came-bodies-children-not-military-crew.html>

⁶⁰ Protokol po itogam konsultacyj Trokhstoronnej kontaktnoj grupy otноситelno sovnestnykh shagov, napravlennykh na implementacuju Myrnovo plana Prezidenta Ukrainy P. Porošenko i iniciativ Prezidenta Rosii V. Putina [online]. OSCE. 2014, s.2. Dostupné z: <http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true>

- Zaistenie okamžitého obojstranného ukončenia bojov, pričom kontrolu a dohľad nad nepoužívaním zbraní mala na starosti OBSE.
- Prijatie „Zákona o zvláštnom štatúte“ a decentralizácie moci týkajúcej sa Doneckej a Luhanskej republiky.
- Monitorovanie rusko – ukrajinskej hranice OBSE a vytvorenie bezpečnostných zón.
- Poskytnutie humanitárnej pomoci pre postihnuté regióny.
- Stiahnutie ťažkej vojenskej techniky z ukrajinských území a oblastí rusko-ukrajinských hraníc.

Prímerie sa však mnohokrát porušovalo a opatrenia neboli dostatočné. O pol roka neskôr sa uskutočnilo druhé mierové jednanie v Minsku. Požiadavky Ruska sa týkali najmä oblasti Donbasu⁶¹

- Reforma ústavy, ktorá do nej vniesla decentralizáciu s plnou autonómiou niektorých východných ukrajinských regiónov.
- Zrušenie reštrikcii, ktoré Ukrajina na Donbas uvalila.
- Celkovú kontrolu rusko-ukrajinskej hranice Kyjevom.

Napriek tejto snahe, boje na Ukrajine stále pretrvávajú. Obe strany konfliktu sa naďalej snažia splniť body Minskej dohody.

---

⁶¹ Ukraine crisis: Russia conditions unacceptable - Poroshenko. In: BBC News [online]. © 2015c, 12. 2. 2015. Dostupné na internete: <http://www.bbc.com/news/world-europe31434528>

1.4 Prehľad literatúry

Integračný proces Ukrajiny bol zablokovaný vplyvom nedostatku jasnej stratégie a vonkajších zásahov. Avšak, myslieť si, že dva hlavné integračné smery Ukrajiny – európsky a euroázijský si súperia a vzájomne sa vylučujú, nie je správne. Preferovaným spôsobom by bolo zistiť a navrhnúť, ako tieto dva smery zosúladiť. Avšak, vzhľadom na nedávny politický konflikt a vojnu na Ukrajine, môže byť veľmi zložitá nájsť správny politický konsenzus medzi Ukrajinou, Európskou úniou a Ruskom.⁶²

Tento článok sa zaoberá vzťahmi medzi Ukrajinou, Ruskom a Európskou úniou skôr z hľadiska sociálnych praktík než z hľadiska formálnych inštitúcií. Vychádzajúc z tohto prístupu je možné prísť k záveru, že Ukrajina sa postupne presúva na európsku stranu rozvoja. Širšia ukrajinská spoločnosť zvyšuje záujem o otázky týkajúce sa sociálnej rovnosti a miestne elity majú snahu o vytvorenie predvídateľného a bezpečného prostredie v krajine. V ekonomickej rovine, dokonca aj pod vládou Janukovyča, sa hlavný spoločenský aktéri zhodli, že krajina by mala podpísať Európsko-ukrajinskú DCFTA zmluvu. V rokoch 2013-2014 sa Moskva rozhodla zmeniť rovnováhu preferencií a vyvinúť silný tlak na ukrajinskú vládu a biznis. V ideologickom rozmere sa zdá, že Ukrajinci sa odklňajú od konfliktnej paradigmy a postupne sa vyvíja občianska národná identita. Otázka ruského jazyka stráca svoj politický význam.⁶³

Zníženie konkurencieschopnosti a zhoršenie životnej úrovne v krajine sú vzájomne závislé faktory. Ukrajinci boli schopní generovať ročné miery rastu HDP v priemere 92 amerických dolárov na obyvateľa za posledných 24 rokov, čo je menej ako v rozvojových krajinách (98 USD) a výrazne menej ako v iných rozvojových ekonomikách. V roku 2016 boli výnosy Ukrajiny trikrát nižšie ako najnižšie výnosy rozvinutých ekonomík a pätnásťkrát nižšie ako výnosy v najbohatších ekonomikách. Autori článku zároveň tvrdia, že len vysoká úroveň hospodárskej konkurencieschopnosti či už vo vnútorných tak aj v medzinárodných

---

⁶² Zdroj: ADAROV, A, ASTROV V, HAVLÍK P, HUNYA G, LANDESSMAN, M, PODKAMINER L., How to Stabilise the Economy of Ukraine, The Vienna Institute for International Economic Studies. 15.4.2015. Dostupné na internete: <https://wiiw.ac.at/how-to-stabilise-the-economy-of-ukraine-dlp-3562.pdf>

⁶³ Ukraine between Russia and the European Union: Triangle Revisited, s. 18-19. Dostupné na internete: <https://aspace.repository.cam.ac.uk/bitstream/handle/1810/253578/Samokhvalov%202016%20Europe-Asia%20Studies.pdf?seuence=1&isAllowed=y>

skratkách by sa mohla stať spoľahlivým základom na zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva na Ukrajine.⁶⁴

Ruský prezident Putin tvrdí, že anexia Krymu jeho krajinou v marci 2014 bola čiastočne reakciou na rozširujúcu sa politiku NATO. Vedúci predstavitelia severoatlantickej aliancie bránia tomu, že rozšírenie na východe nie je príčinou ukrajinskej krízy a argumentujú tým, že rozšírenie neohrozuje Rusko, ale skôr vytvára stabilitu pre celú Európu. Tento článok skúma históriu napätia medzi NATO a Ruskom v súvislosti s rozširovaním, ďalej uvažuje o tom ako politika rozširovania NATO súvisí s krízou na Ukrajine a hodnotí možnosti budúcnosti rozširovania. V nadväznosti na diplomatickú históriu a geopolitickú teóriu článok vysvetľuje pretrvávajúce nepriateľstvo Ruska k politike NATO v oblasti expanzie na východ a zdôrazňuje zlyhanie NATO pri konvertovaní Ruska na jeho liberálny svetonázor. Normálna politika rozširovania aliancie bránila vytvoreniu trvalých vzťahov spolupráce medzi NATO a Ruskom a pomohla podporiť vypuknutie konfliktu na Ukrajine a tiež v Gruzínsku.⁶⁵

---

⁶⁴ FYLIUK, H., HONCHAR, I., KOLOSHA, V. (2019). The Interrelation between Economic Growth and National Economic Competitiveness: The Case of Ukraine. *Journal of Competitiveness*, 11(3), 53–69. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.7441/joc.2019.03.04>

⁶⁵ WOLFF, A. *International Affairs*, Volume 91, Issue 5, September 2015, s. 1103–1121, Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1111/1468-2346.12400>

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Ukrajina sa stále spamätáva z politickej, ekonomickej a bezpečnostnej krízy, ktorá ovplyvnila životnú úroveň obyvateľstva. Cieľom tejto práce je popísať vývoj ekonomickej situácií na Ukrajine s dôrazom na budúcnosť krajiny. V práci sa budeme venovať aj viacerým čiastkovým cieľom.

Čiastkové ciele rozdelíme nasledovne:

- a) Charakteristika politickej situácie v krajine, s dôrazom na možnú integráciu Ukrajiny do európskych štruktúr,
- b) Analýza menového systému a stability ukrajinskej meny – hrivny,
- c) Popis hospodárskej štruktúry so zameraním sa na vývoz a dovoz
- d) Porovnanie makroekonomických veličín a výkonnosť ekonomiky s inými vybranými štátmi.

Pomocou čiastkových cieľov sa postupne dostaneme k základnému cieľu. Analyzujeme výkonnosť ukrajinskej ekonomiky a snažíme sa predpovedať jej vývoj v nasledujúcich rokoch.

Pri spracovávaní bakalárskej práce sme používali viaceré metódy skúmania. V prvom rade sme sa snažili z odborného hľadiska zoznámiť čo najviac zoznámiť s danou problematikou. Využívali sme pri tom zber veľkého množstva dát, zo zahraničných aj tuzemských publikácií, článkov a kníh. Oficiálne metadáta makroekonomických veličín sme čerpali z údajov Svetovej banky alebo Štatistického úradu Ukrajiny. Pri opise významných politických udalostí v krajine sme sa odkazovali najmä na renomované periodiká a zahraničnú spravodajskú tlač.

Pri písaní bakalárskej práce sme využili viaceré metódy. Patria k nim analýzy, dedukcie, grafické metódy a pozorovania.

3 Výsledky práce

3.1 Charakteristika vývoja hospodárstva na Ukrajine

V kapitole 3.1 sa budeme venovať vývoju základných makroekonomických veličín, medzi ktoré zaraďujeme HDP, infláciu a nezamestnanosť. Pomocou grafov a tabuliek popíšeme ekonomický trend týchto veličín a zároveň sa pokúsime odhadnúť predpokladaný vývoj týchto činiteľov v budúcnosti.

3.1.1 Vývoj základných makroekonomických veličín

Súčasný vývoj hospodárstva a trhovej stability ekonomiky v krajine nie je ideálny. Ukrajinu naplno zasiahla kríza, ktorá je spôsobená celosvetovou pandémiou a globálnou recesiou. Napriek tomu sa predpokladá, že krajina by sa s touto situáciou mala vysporiadať lepšie ako počas krízy spôsobenej anexiou Krymu a vojnou na východe Ukrajiny.

Tabuľka 1 Vývoj makroekonomických ukazovateľov

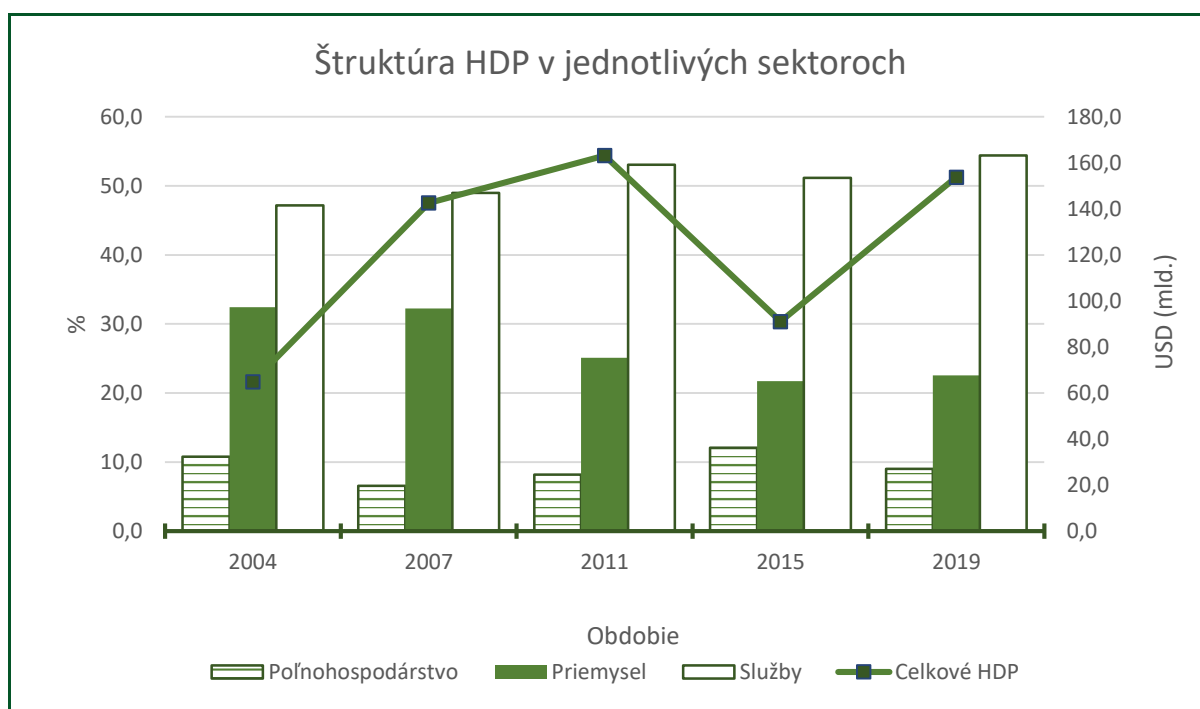
Ekonomický indikátor	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Celkové HDP krajiny v USD (mld)	136,0	163,2	175,8	183,3	133,5	91,0	93,4	112,2	130,9	153,8
HDP per capita v USD	2965,1	3569,8	3855,4	4029,7	3104,6	2124,7	2187,7	2640,7	3096,8	3659,0
HDP rast/pokles (%)	3,8	5,5	0,2	0,0	-6,6	-9,8	2,2	2,5	3,4	3,2
Miera inflácie (CPI %)	9,4	8,0	0,6	-0,2	12,1	48,7	13,9	14,4	11,0	7,9
Miera nezamestnanosti (%)	8,1	7,8	7,5	7,2	9,3	9,1	9,4	9,5	8,8	8,2

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka.)

Na začiatku minulého desaťročia dosahoval celkový hrubý domáci produkt na Ukrajine 136 miliárd dolárov. O rok neskôr prišlo k významnému posilneniu ekonomiky. HDP na obyvateľa narástlo o viac ako 600 dolárov. V percentuálnom hodnotení išlo o nárast 5,5%, čo je najvyššia hodnota za merané obdobie. V rokoch 2012 – 2013 vykazovala ukrajinská ekonomika stabilitu, hrubý domáci produkt sa menil len mierne. V nasledujúcom období však zažilo ukrajinské hospodárstvo veľkú recesiou. Dôsledkom vojnovnej krízy a ozbrojených konfliktov v krajine, klesol HDP medziročne o 6,6 a následne o 9,8

percentuálneho bodu. K makroekonomickej stabilizácii prišlo v roku 2016, HDP sa dostalo do plusových hodnôt a zvýšilo sa o 2,2%. Nastolený trend pokračoval aj v rozmedzí rokov 2017 – 2019. V roku 2019 narástol HDP o ďalších 3,2%, čo predstavovalo celkovú sumu 153,8 miliárd dolárov. Táto suma sa už výrazne blíži k číslam, ktoré dosahovala ukrajinská ekonomika v roku 2011. Miera nezamestnanosti je stabilná, dlhodobo sa pohybuje pod úrovňou desiatich percent v intervalovom rozmedzí 7 až 9%. Inflácia na Ukrajine je veľmi volatilná. V roku 2010 dosahoval index spotrebiteľských cien hodnotu 9,4%. Postupne však klesal a v roku 2013 sa dostal do záporných hodnôt. Vznikla tak deflácia 0,2%. V nasledujúcich rokoch však opäť nastal vysoký rast inflácie, v roku 2015 dosahovala rekordných 48,7% čo bol obrovský výkyv v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. O rok neskôr však táto hodnota rapídne klesla a rok za rokom sa postupne znižovala. V roku 2019 bola inflácia na úrovni necelých 8%.

Graf 1 Štruktúra HDP v jednotlivých sektoroch

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

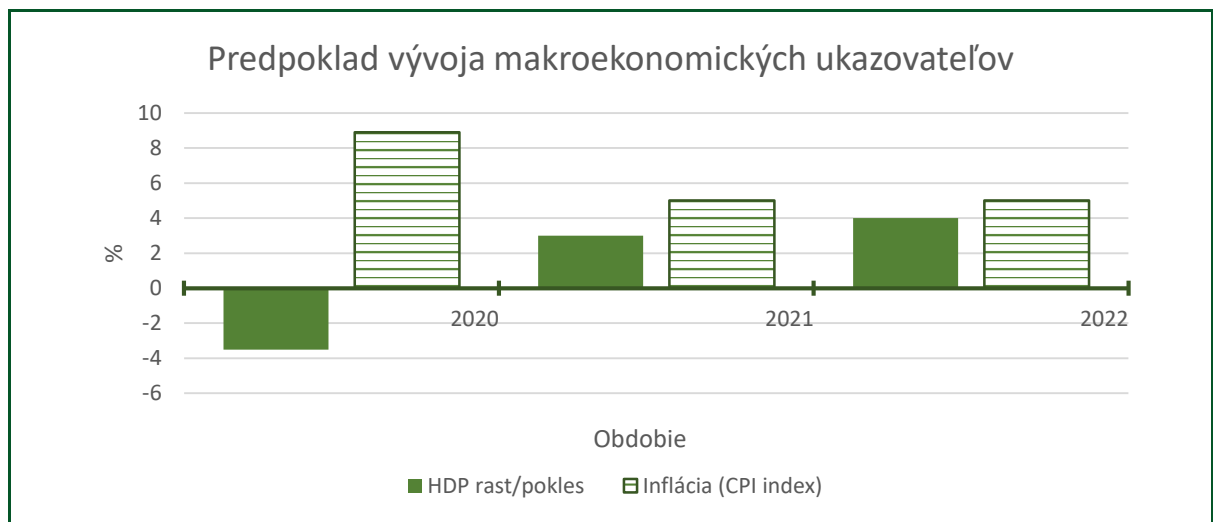
Z tabuľky a grafu môžeme vidieť percentuálny vývoj jednotlivých sektorov a ich podiel na hrubom domácom produkte a zároveň celkový vývoj HDP za merané obdobie v miliardách dolárov. Priemysel mal v posledných pätnástich rokoch klesavú tendenciu. V roku 2004 tvoril takmer tretinu celkového HDP, v roku 2019 to už bola menej ako štvrtina. Naopak, na úkor priemyslu rástli na Ukrajine služby. Tie z dlhodobého hľadiska tvoria

približne polovicu ukrajinského HDP. V poslednom meranom roku sa vyšplhali až na 54,4%. Poľnohospodárstvo sa javí ako najstabilnejší sektor. V priebehu rokov rástol aj klesal, výkyvy však neboli výrazné. Ide o sektor, ktorý sa dlhodobo pohybuje pri úrovni desiatich percent HDP, v roku 2019 to bolo presne 9%.

3.1.2 *Predpokladaný vývoj makroekonomických veličín v budúcnosti*

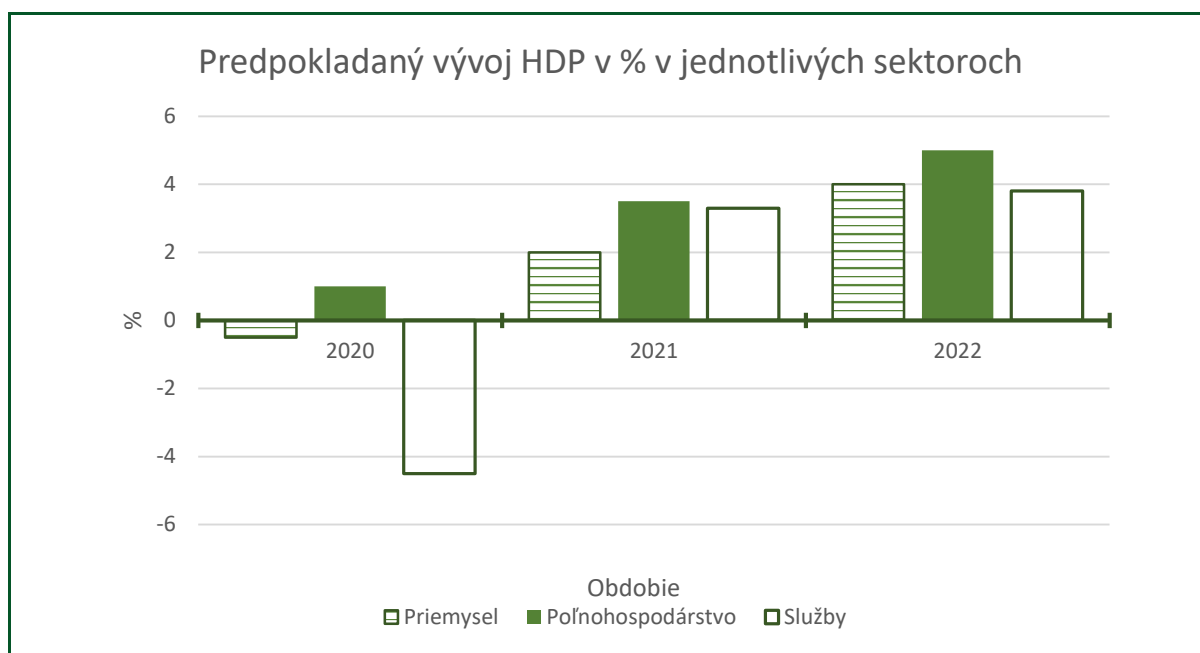
Tabuľky a grafy v tejto kapitole znázorňujú predpokladaný vývoj dvoch základných ekonomických indikátorov zobrazujúcich výkonnosť ekonomiky na Ukrajine.

Graf 2 Predpoklad vývoja makroekonomických ukazovateľov

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Graf 3 Predpokladaný vývoj HDP v % v jednotlivých sektoroch

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Očakáva sa, že kríza COVID – 19 výrazne ovplyvní ekonomickú aktivitu Ukrajiny. V prvom rade, disponibilné príjmy a spotreba budú trpieť náhlymi a vynútenými opatreniami, vrátane uzavretia reštaurácií, kaviarní, nákupných a zábavných centier, pozastavenie vzdušnej, koľajovej a osobnej dopravy.

Po druhé, dôležitý efekt pri vývoji hospodárstva by mali zohrať aj nízke remitencie v dôsledku slabšej hospodárskej činnosti v Poľsku a v ostatných krajinách Európskej únie. Tento fakt by mal nepriaznivo ovplyvniť spotrebu domácností.

Po tretie, vývoz Ukrajiny by mali ovplyvniť nízke ceny komodít. Celkový dopad na ekonomickú činnosť Ukrajiny v rokoch 2020 - 2022 bude mať najmä dĺžka globálnej pandémie vo svete. Dôležitým politickým pilierom bude reakcia na obozretnú makroekonomickú politiku. Bude si to vyžadovať stanovenie priorit výdavkov v obmedzenom fiškálnom priestore. Fiškálny priestor je pre veľký stimul obmedzený značným splácaním dlhov o 6% HDP ročne v rokoch 2020 – 2022.⁶⁶

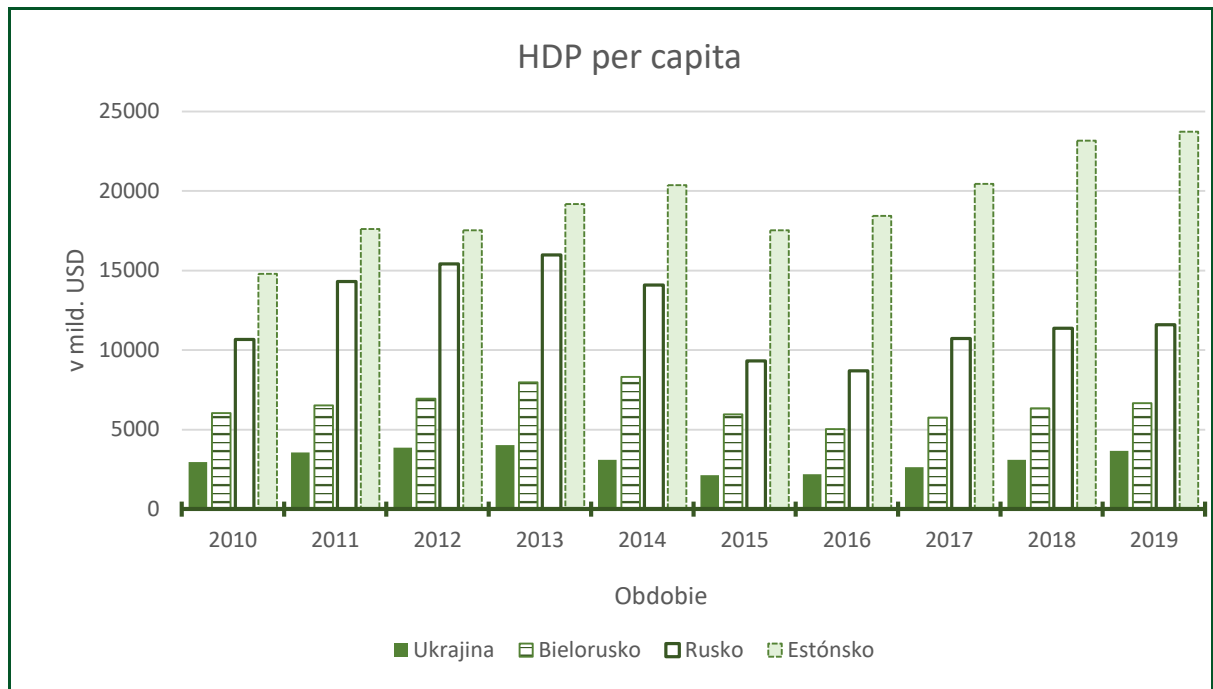
⁶⁶ Zdroj: World Bank. 2020. "Fighting COVID-19" Europe and Central Asia Economic Update (Spring), Washington, DC: World Bank. Doi: 10.1596/978-1-4648-1564-5. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO, ISBN 978-1-4648-1564-5

3.2 Porovnanie vývoja hospodárstva Ukrajiny s vybranými štátmi

3.2.1 Porovnanie vývoja makroekonomických veličín

Tabuľka a graf porovnávajú vývoj hrubého domáceho produktu na obyvateľa na Ukrajinu s vybranými krajinami bývalého Sovietskeho zväzu za posledných 10 rokov.

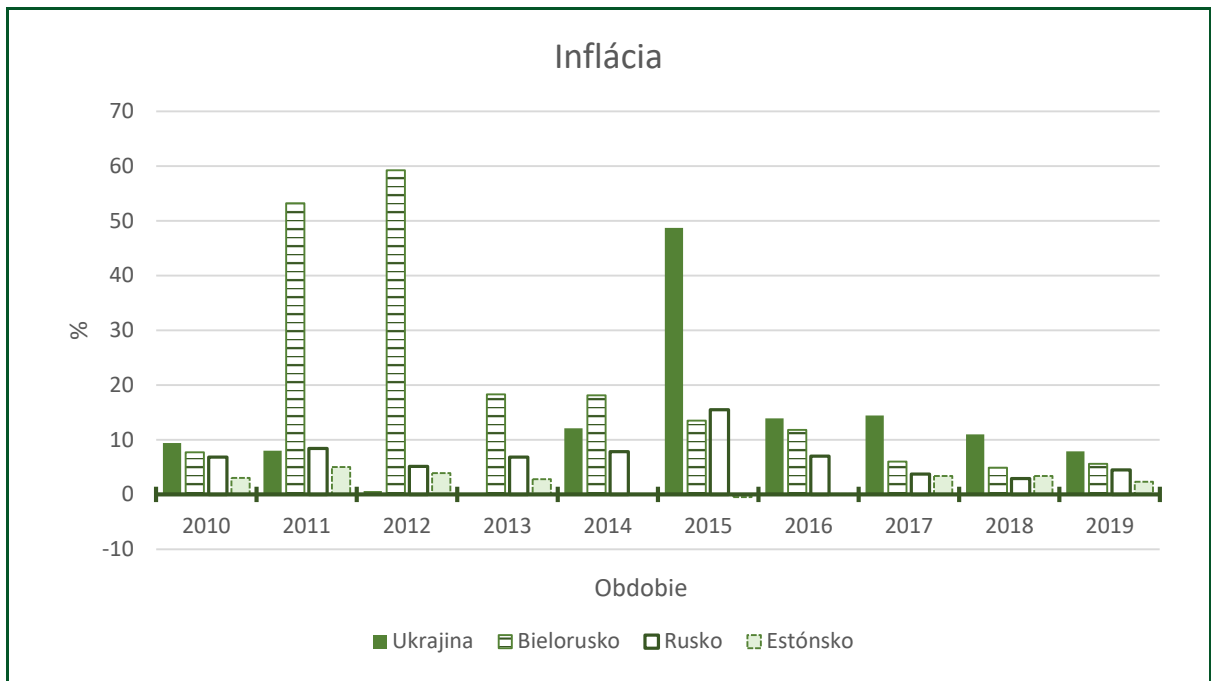
Graf 4 HDP per capita

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Z dostupných údajov jednoznačne vyplýva, že najmenšie HDP per capita dosiahla práve Ukrajina. Najlepšie výsledky dosiahlo ukrajinské hospodárstvo v roku 2013, jedenkrát prekročila krajina hranicu štyri tisíc amerických dolárov, pričom už o dva roky neskôr dosiahla svoje minimum. Druhé najmenšie hodnoty, avšak výrazne vyššie ako Ukrajina dosiahlo za merané obdobie Bielorusko. Za posledných 10 rokov sa HDP per capita v krajine pohybovala v intervale 6 až 9 tisíc dolárov. Maximum dosiahlo v roku 2014 s hodnotou prevyšujúcou 8300 USD. Lepšie ako Bielorusku sa v tomto aspekte darilo Rusku, ktoré okrem rokov 2015 a 2016 vždy prekonal 10 tisícovú úroveň. V rokoch 2012 a 2013 krajina dosahovala 15 tisícové hodnoty. Z porovnávaných krajín sa najviac darilo Estónsku, ktoré zaznamenalo každoročne najvyšší HDP per capita. Najmä v posledných rokoch majú hodnoty rastúcu tendenciu, v roku 2019 sa krajina dostala na maximum s hodnotou viac ako 23 tisíc USD.

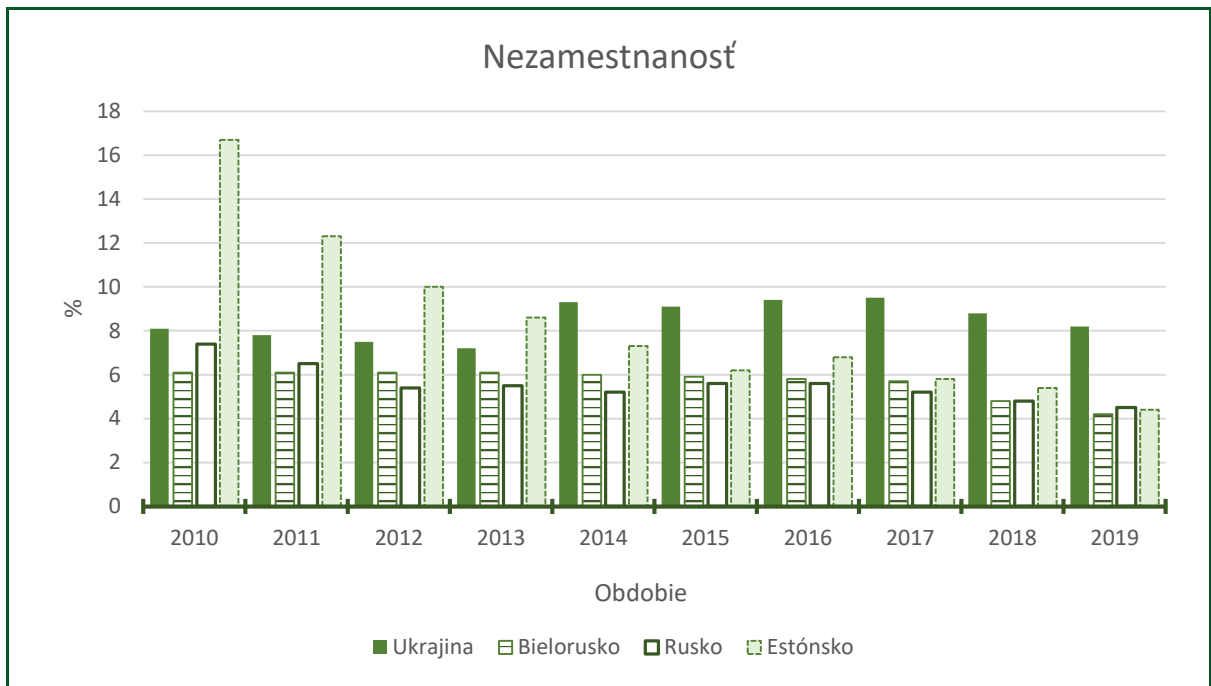
Graf 5 Inflácia vo vybraných krajinách

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Porovnávanie vývoja inflácie v krajinách bývalého ZSSR už nie je tak jednoznačné ako to bolo pri HDP. Z dlhodobého hľadiska sa dá tvrdiť, že najmenšie hodnoty dosahuje Estónsko. Krajina sa v rokoch 2014 a 2015 dostala dokonca do deflačnej zóny. Zároveň je spomedzi meraných krajín inflácia v Estónsku najstabilnejšia. Bielorusko zaznamenalo na začiatku minulého desaťročia obrovské hodnoty. V rokoch 2011 a 2012 sa úroveň inflácie vyšplhala nad 50%, čo sú najvyššie čísla spomedzi porovnávaných krajín za celé merané obdobie. Posledné roky je situácia v Bielorusku už stabilná, v roku 2019 bola nameraných 5,6%. Inflácia v Rusku je pomerne stabilná, jediný veľký výkyv nastal v roku 2015 keď úroveň CPI dosiahlo 15,5%. Od tohto momentu má inflácia klesajúcu krivku a momentálne sa pohybuje na úrovni 4,5%.

Graf 6 Porovnanie nezamestnanosti vo vybraných krajinách

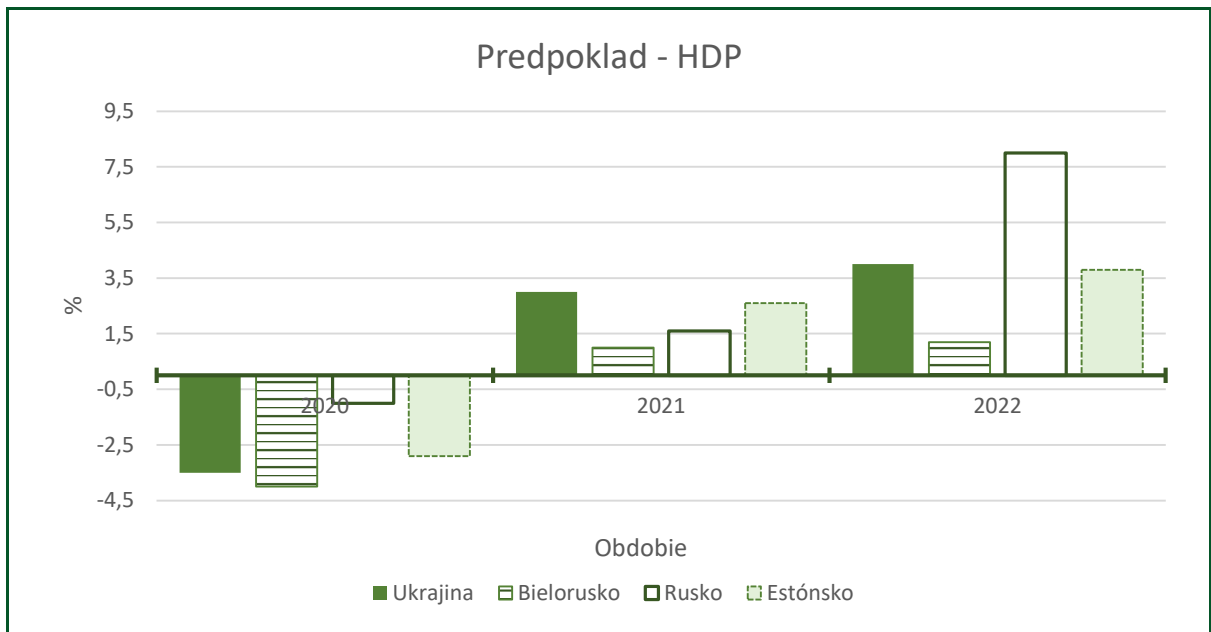
Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Najzaujímavejší vývoj z hľadiska percentuálnej nezamestnanosti zaznamenalo Estónsko. V prvých troch meraných rokoch bola nezamestnanosť v tejto krajine jednoznačne najvyššia, presahujúca 10%. Avšak odvtedy sa Estónsko výrazne zlepšilo, a dlhé roky vykazuje pozitívny klesajúci trend. V roku 2019 už dobehla v miere nezamestnanosti ostatné krajiny a nachádza sa na úrovni 4,4%. V ostatných krajinách bývalého Sovietskeho zväzu je situácia z dlhodobého hľadiska pomerne stabilná. Na Ukrajine sa pohybuje nezamestnanosť v intervale 7 až 9% v Bielorusku od 4 do 6%. V Rusku je to veľmi podobné, hodnoty za 10 ročné meranie sa pohybujú od 4 do 7%.

3.2.2 Porovnanie predpokladaného vývoja makroekonomických veličín

V tejto kapitole je znázornený predpokladaný vývoj základných ekonomických indikátorov vybraných krajín bývalého Sovietskeho zväzu a ich porovnanie s predpokladaným vývojom tých istých veličín na Ukrajine v časovom horizonte troch rokov.

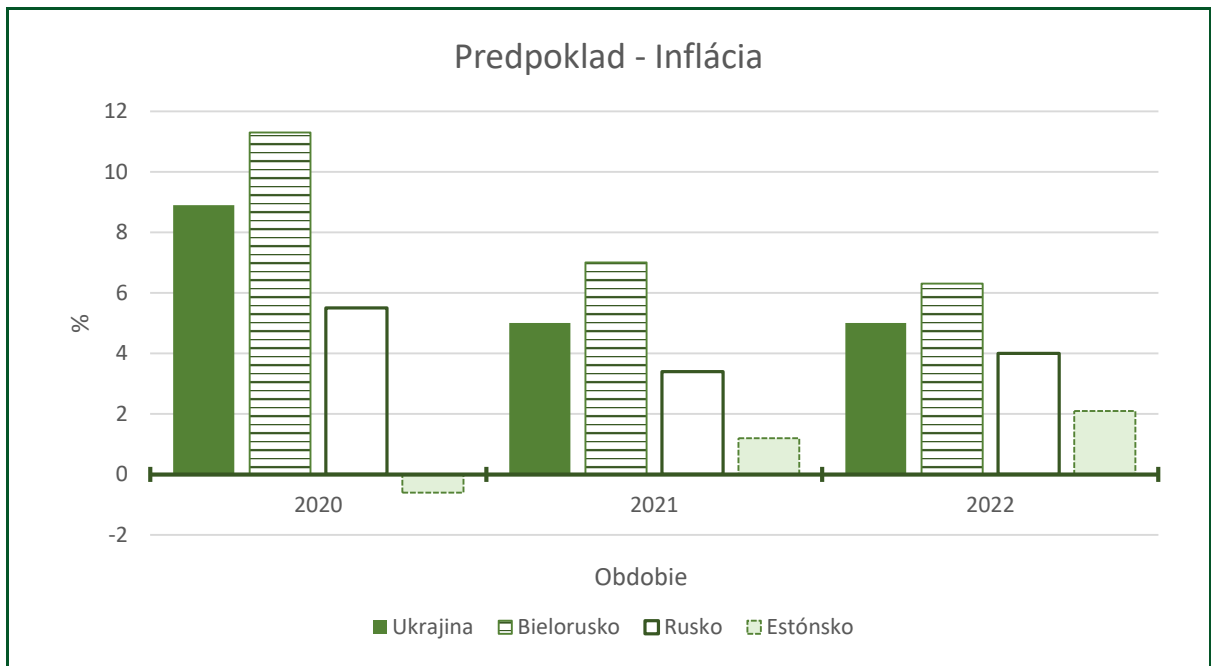
Graf 7 Predpokladaný vývoj nárastu HDP vo vybraných krajinách

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Vyhliadky prosperity hrubého domáceho produktu v nasledujúcom období podľa dát Svetovej banky nie sú ideálne. V roku 2020 by mali všetky krajiny zapojené v meraní mať nižší HDP ako rok predtým. Najlepšie by na tom malo byť Rusko s 1% poklesom a najhoršie Bielorusko so 4% poklesom. Predpovede na roky 2021 a 2022. Najväčší rast by malo zaznamenať Rusko, predpokladá sa, že ročný percentuálny rast sa zvýši o 8%. Z uvedených údajov ďalej vyplýva, že najmenší rast by malo dosiahnuť Bielorusko.

Graf 8 Predpokladaný vývoj inflácie

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Predpokladaný vývoj inflácie medzi jednotlivými krajinami je veľmi rozdielny. Jednoznačne najnižšia inflácia sa očakáva v Estónsku, pričom odhady naznačujú, že v roku 2020 krajina dosiahla deflačné hodnoty. Naopak, najvyššie čísla sa predpovedajú Bielorusku, kde sa okrem iného očakáva, že inflácia v roku 2020 bola dvojciferná. Rusko by si v podľa predpokladov v nasledujúcich rokoch malo zachovať hodnoty v intervale 4 až 6%. Hodnoty Ukrajiny by sa po takmer 9% inflácii z roku 2020 mali dostať v ďalších rokoch na 5% úroveň.

3.3 Stabilita ukrajinskej hrivny

Menovú politiku a cenovú stabilitu na Ukrajine zabezpečuje Národná banka Ukrajiny. NBU sa z dlhodobého hľadiska snaží udržiavať cenovú stabilitu na určitých hodnotách. Pojem cenová stabilita znamená mierne zvýšenie cien, nie ich nemennosť. V praxi ide o situáciu, v ktorej rastú ceny tak nevýznamne, že ľudia nezačleňujú infláciu do ich rozhodnutí o pôžičkách, investíciách a sporení. Stabilná a nízka inflácia chráni úspory a príjmy domácností pred znehodnotením. Zároveň umožňuje podnikateľom dlhodobo investovať na úrovni domácej ekonomiky a vytvárať nové pracovné miesta. Ide o primárny cieľ menovej politiky NBU. Cenovú stabilitu zabezpečuje Národná banka pomocou správneho zamerania inflácie a použitím pohyblivého výmenného kurzu hrivny. Menová politika NBU sa opiera o kľúčovú sadzbu politiky ako o hlavný nástroj. Na Ukrajine stanovil NBU strednodobý inflačný cieľ, ktorý je meraný medziročným rastom CPI na 5%.

Existuje 5 kľúčových etáp, v ktorých Národná banka Ukrajiny rozhoduje o menovej politike:

1. Príprava návrhov rozhodnutí menovej politiky zamestnancami NBU
2. Tiché obdobie v oblasti menovej politiky
3. Zasadnutia Výboru pre menovú politiku
4. Zasadnutia rady národnej banky v otázkach menovej politiky
5. Oznamovanie a komunikovanie rozhodnutí menovej politiky⁶⁷

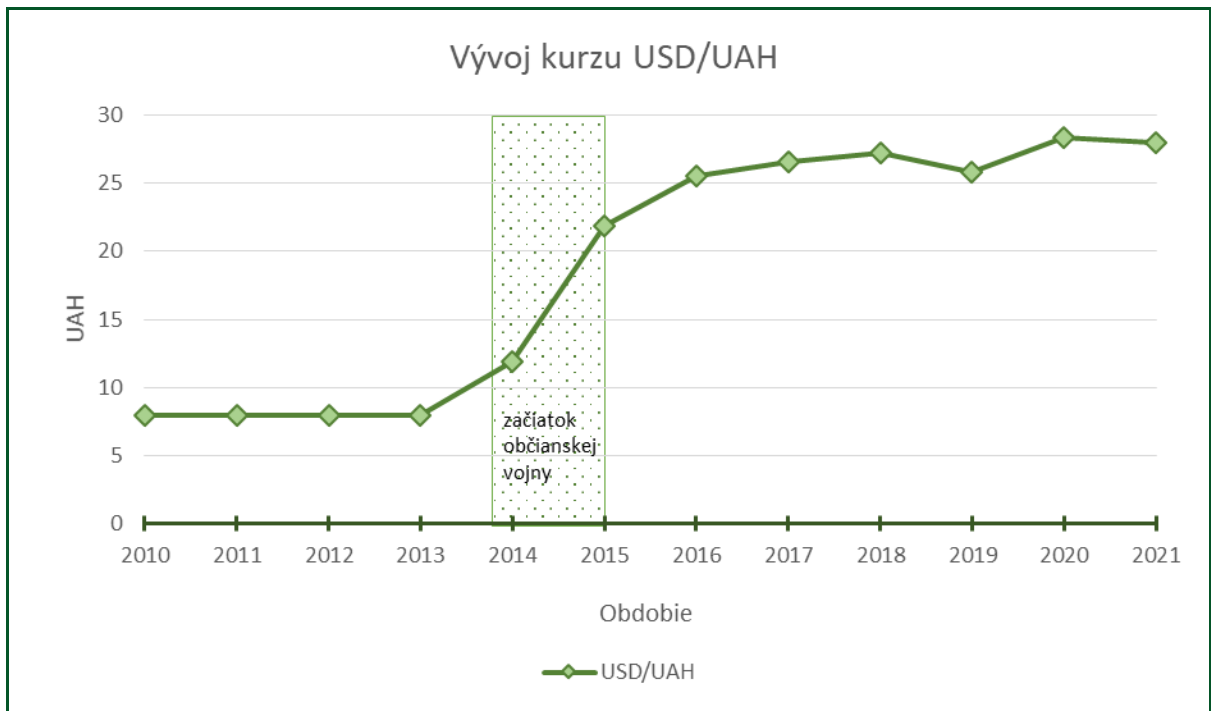
3.3.1 Vývoj menového páru USD/UAH

Táto podkapitola poukazuje na vývoj menového kurzu amerického dolára a ukrajinskej hrivny v rozmedzí poslednej dekády.

---

⁶⁷ Zdroj: National Bank of Ukraine, About monetary policy, Dostupné na internete: <https://bank.gov.ua/en/>.

Graf 9 Vývoj menového páru USD/UAH

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka, Národná banka Ukrajiny)

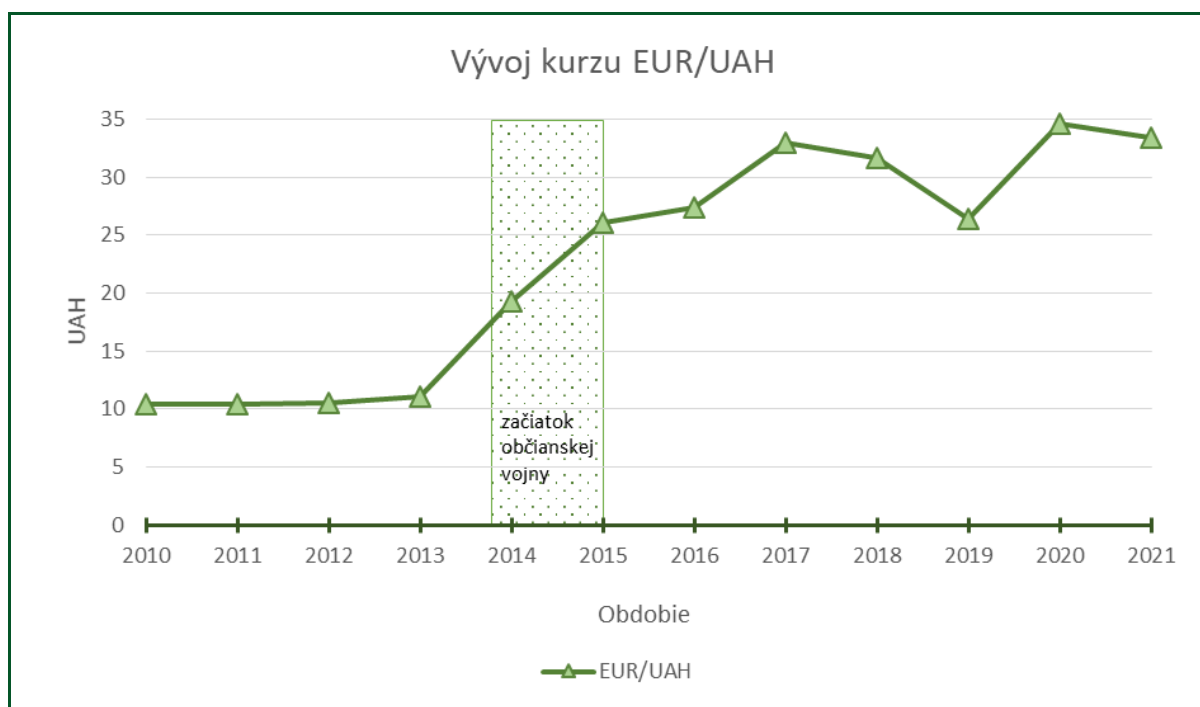
Prvé 4 merané roky si môžeme všimnúť veľmi zaujímavý trend. Hrivna je úplne stabilná, výkyvy prakticky neexistujú a hodnota meny sa pohybuje tesne pod 8 dolármi.

V nasledujúcom období však hrivna prudko oslabila a počas dvoch rokov sa vyšplhala extrémne vysoko. Jeden dolár sa v roku 2015 obchodoval za viac ako 25 hrivien, pričom o rok skôr to bolo 11. Príčinou môže byť občianska vojna, ktorá v tomto období v krajine vypukla. Počas ďalších rokov hodnota hrivny voči doláru neklesla, avšak aspoň sa stabilizovala. Momentálne atakuje hodnotu 28 hrivien za americký dolár.

3.3.2 Vývoj menového páru EUR/UAH

Táto podkapitola poukazuje na vývoj menového kurzu eura a ukrajinskej hrivny v rozmedzí poslednej dekády.

Graf 10 Vývoj menového páru EUR/UAH

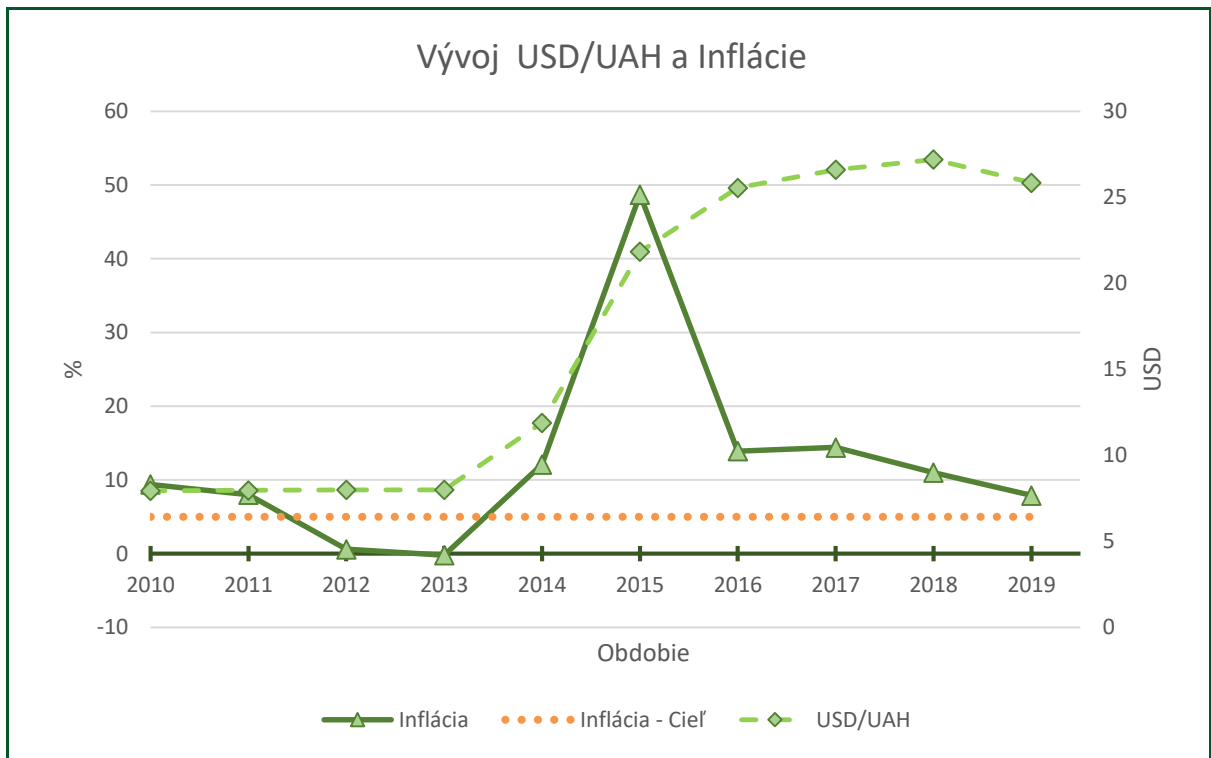
Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka, Národná banka Ukrajiny)

Podobný vývoj ako pri americkom doláre zaznamenala hrivna z dlhodobého hľadiska aj voči euru. Vďaka tvrdej monetárnej politike Národnej banky Ukrajiny sa menový kurz pohyboval prvé 4 roky pri úrovni 11 hrivien za euro. V ďalších rokoch sa však menový kurz vymkol kontrole a do dvoch rokov narástla hodnota o viac ako 100%. Euro tak voči hrivne výrazne posilnilo a od roku 2015 sa obchoduje za 26 hrivien. Dá sa povedať, že od tohto momentu sa situácia na menovom páre euro hrivna ustálila, stabilita však nie je tak zrejماً ako pri porovnaní s americkým dolárom. Z grafu môžeme vidieť, že kurz ukrajinskej meny rástol až do roku 2018, následne sa prepadol na úroveň z roku 2016. V posledných dvoch rokoch však euro opäť posilňuje. Momentálne sa nachádza na desaťročných maximách s hodnotou okolo 34 hrivien za euro.

3.3.3 Súvis medzi vývojom meny a infláciou

Dlhodobým cieľom Ukrajinskej národnej banky je potlačiť úroveň inflácie na hodnotu 5% (bodkovaná čiara). Graf porovnáva tento cieľ s reálnymi hodnotami inflácie a zároveň poukazuje na súvis medzi vývojom meny (USD/UAH) a vývojom inflácie.

Graf 11 Vývoj USD/UAH a Inflácie

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka, Národná banka Ukrajiny)

Z grafu sa dá usúdiť, že ukrajinská hrivna je pomerne nestabilná mena a v poslednej dekáde zaznamenala množstvo výrazných výkyvov. Od roku 2010 do roku 2013 však bolo všetko v poriadku. Vývoj meny bol stabilizovaný a inflácia sa držala na pomerne dobrých hodnotách. V roku 2013 bola dokonca na Ukrajine zaznamenaná deflácia. Od roku 2014 však stúpol menový kurz hrivna dolár a s ním aj inflácia. Zatiaľ čo vývoj meny sa postupne na vysokých hodnotách stabilizoval, inflácia krajiny dosiahla maximum v roku 2014 a potom výrazne klesla. Ukrajinská inflácia má klesajúci trend posledných 5 rokov. Z grafu však vyplýva, že hodnoty inflácie stále nie sú na úrovni, ktoré sú cieľom Národnej banky Ukrajiny. Ak však krajina bude pokračovať v podobnom trende, zanedlho by mohla 5% hranicu inflácie dosiahnuť.

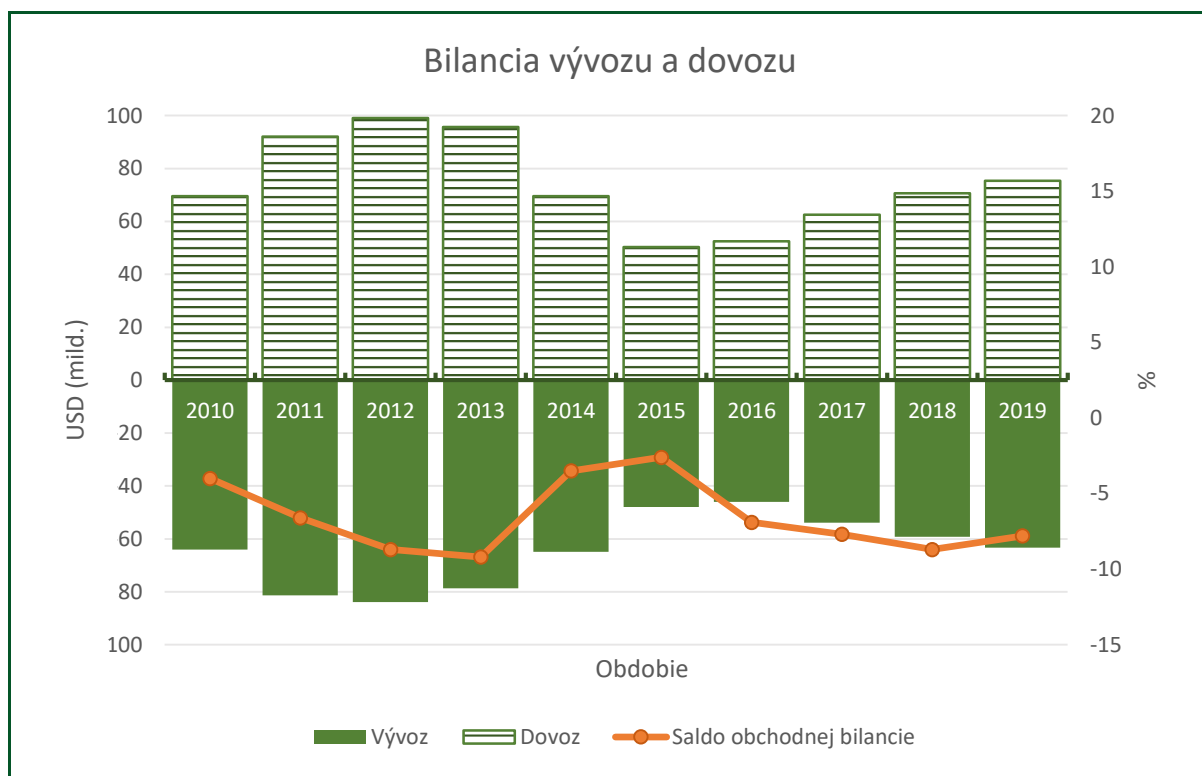
3.4 Zahraničný obchod Ukrajiny

Zahraničný obchod je dôležitou súčasťou hospodárskej prosperity na Ukrajine. Od zahraničného obchodu závisí veľa iných faktorov napríklad životná úroveň v krajine. Táto kapitola sa bude venovať obchodnej bilancii v krajine, teritoriálnej a tovarovej štruktúre Ukrajiny.

3.4.1 Obchodná bilancia Ukrajiny

Táto podkapitola sa venuje porovnávaniu vývoju dvoch základných ukazovateľov v zahraničnom obchode – exportu a importu. Zároveň znázorňuje saldo obchodnej bilancie na Ukrajine.

Graf 12 Bilancia vývozu a dovozu

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka.)

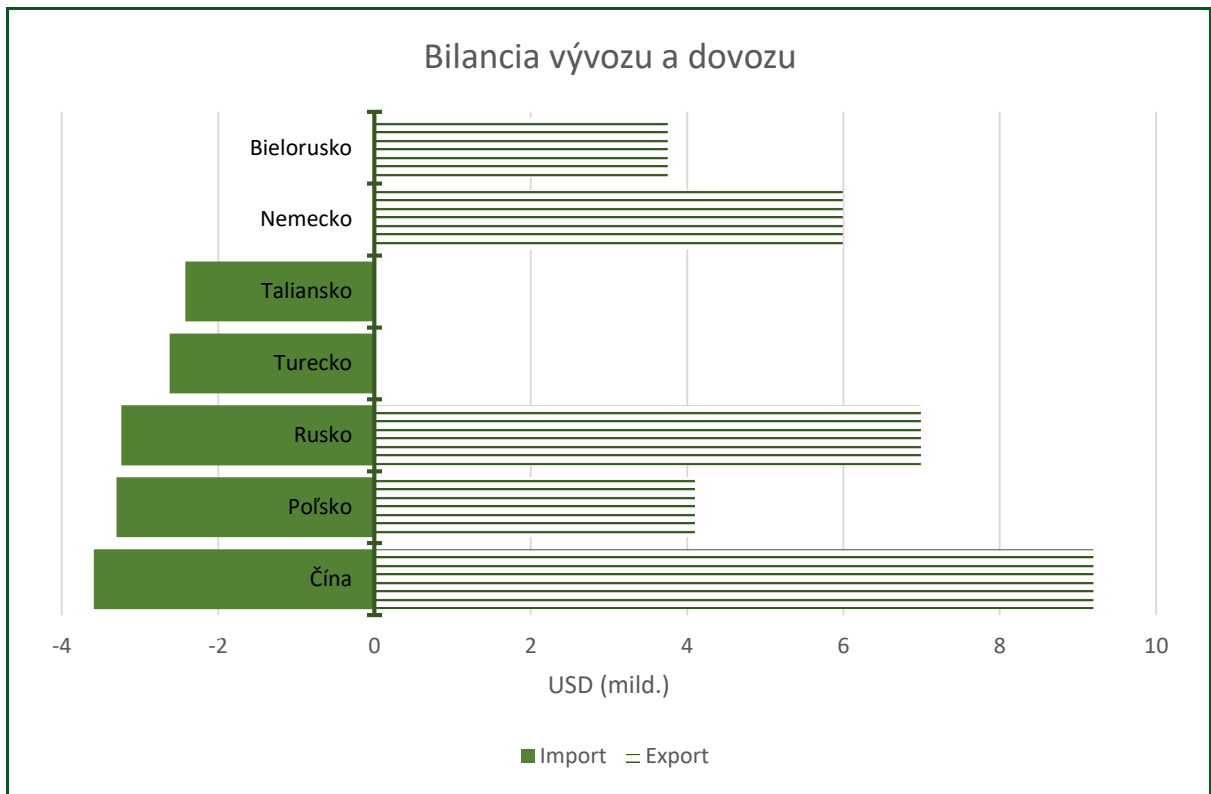
Z grafu a tabuľky je zrejmé, že Ukrajina je importná krajina, napriek tomu že vývoj exportu má v posledných rokoch rastúcu tendenciu. V meranom období desiatich rokov ani raz vývoz nedosiahol vyššie čísla ako dovoz. Najbližšie k tomu malo v roku 2015 keď export dosiahol 4,9 miliárd amerických dolárov a import bol na úrovni 50,3 miliárd USD. Saldo obchodnej bilancie dosiahlo hodnotu -2,6%. V roku 2019 bol ukrajinský vývoz na úrovni 63,3 miliárd USD čím takmer dosiahol hranicu z roku 2014, po ktorej prišiel výrazný pád.

Dovoz tesne prekonal 75 miliardovú hranicu a saldo obchodnej bilancie dosiahlo zhodnotenie na úrovni -7,8%. Od roku 2010 až po rok 2019 nebolo saldo obchodnej bilancie ani raz v kladných percentuálnych hodnotách.

3.4.2 Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu Ukrajiny

Graf a tabuľka znázorňuje 5 krajín, ktoré majú najväčší podiel na importe a exporte Ukrajiny. Údaje bilancie vývozu a dovozu sú z roku 2019.

Graf 13 Bilancia vývozu a dovozu v roku 2019

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Štatistický úrad Ukrajiny)

Pre Ukrajinu je najväčším obchodným partnerom spomedzi všetkých krajín Čína. V oboch rebríčkoch sa umiestnila na prvom mieste, pri importe dokonca s veľkým náskokom. Čo sa týka exportu, krajina má úzke vzťahy s Poľskom, do ktorého vyváža ešte viac ako do Ruska. Pri dovoze sa však Rusko umiestnilo na druhom mieste za Čínou. Dôležité obchodné vzťahy udržiava Ukrajina aj s Nemeckom, Bieloruskom alebo napríklad Talianskom či Tureckom.

Napriek tomu, že najväčším obchodným partnerom spomedzi všetkých krajín je Čína, v porovnaní s Európskou úniou dosahuje menšie ako polovičné čísla. Nasledujúce

štatistiky preto uvádzajú porovnanie importu a exportu Európskej únie, Ruska a zvyšku sveta za rok 2019.

Tabuľka 2 Obchodní partneri Ukrajiny

Mld. USD	Export 2019	Import 2019
EU	20,8	25,0
% podiel	41,5	41%
Rusko	3,2	6,99
% podiel	6,5	13,1%
Zvyšok sveta	26,1	28,8
% podiel	52,1	45,9%

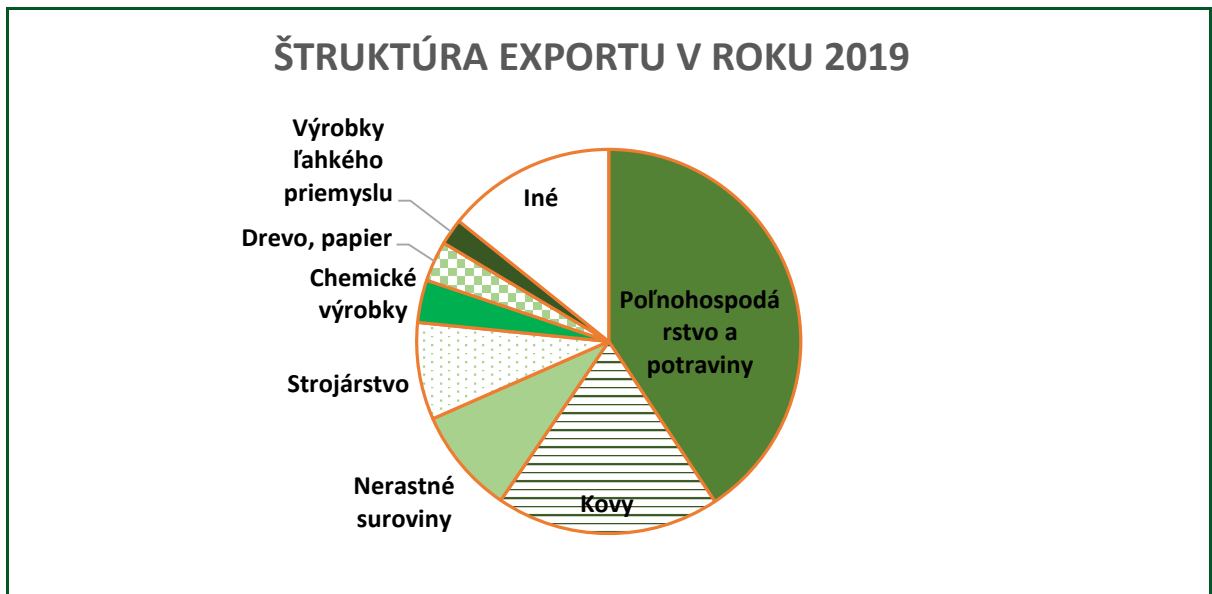
Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Štatistický úrad Ukrajiny)

Európska únia predstavuje pre Ukrajinu hlavný exportný trh. Až 41% celého ukrajinského exportu smeruje do krajín EÚ. V porovnaní s ukrajinským najväčším a najvplyvnejším susedom – Ruskom ide o obrovské čísla. Ruská federácia mala v roku 2019 podiel exportu na úrovni 6,5%. Čo sa týka dovozu, tam má najväčšie zastúpenie taktiež Európska únia, ktorá dosahuje podiel 41% z celkovej štruktúry importu, Rusko je na úrovni 13%.

3.4.3 Tovarová štruktúra zahraničného obchodu

Táto kapitola má za úlohu poukázať na tovarovú štruktúru zahraničného obchodu. Nasledujúci graf zobrazuje štruktúru exportu za rok 2019.

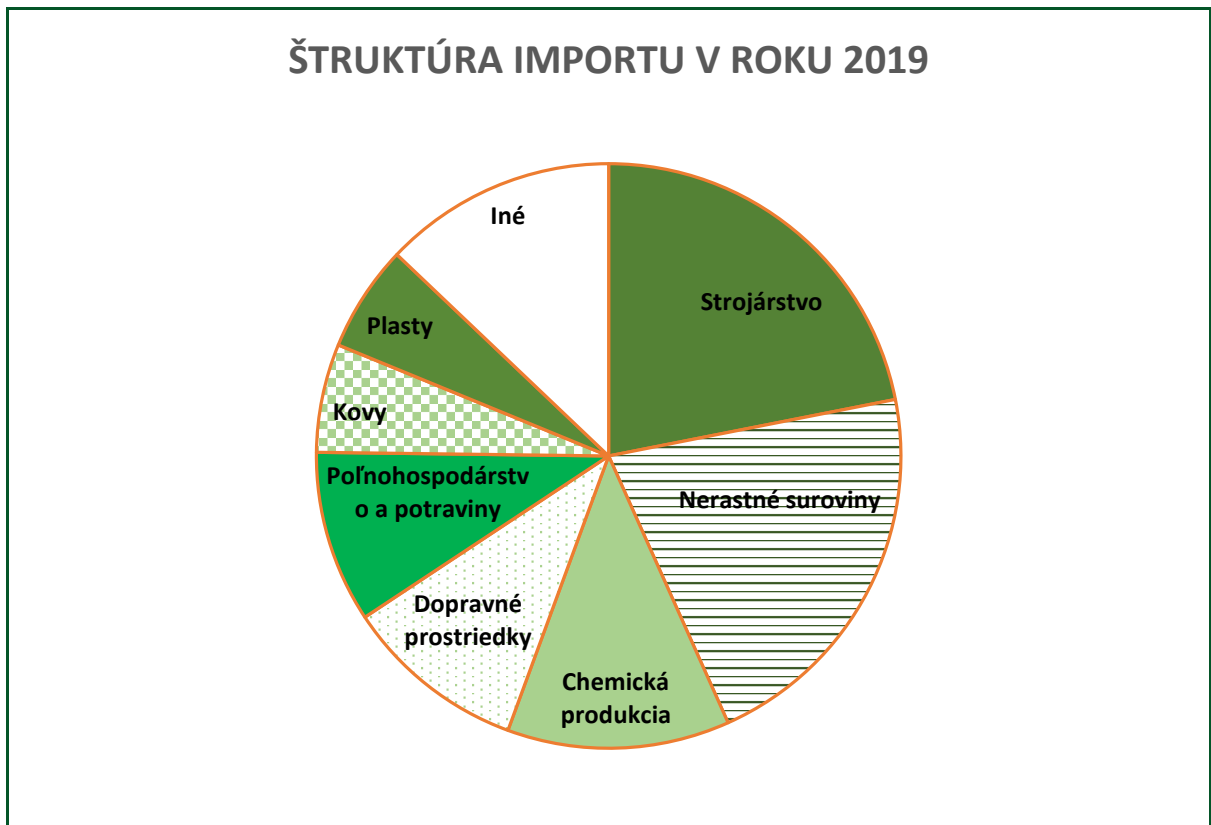
Graf 14 Tovarová štruktúra zahraničného obchodu

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Štatistický úrad Ukrajiny)

Poľnohospodárstvo a potravinárstvo tvorí najväčšiu časť štruktúry ukrajinského exportu. Tento sektor dosahuje až 44 percentný podiel. Za ním s 20% nasleduje vyvážanie kovov a tesne pod 10% majú nerastné suroviny a strojárstvo. Medzi sektory s menším podielom ako 5% na štruktúre exportu patria chemické výrobky, drevo, papier a iné výrobky ľahkého priemyslu.

Graf 15 Štruktúra importu v roku 2019

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Štatistický úrad Ukrajiny)

Graf zobrazuje základnú štruktúru ukrajinského importu za rok 2019. Na Ukrajinu sa najviac importovalo zo strojárskeho sektora a nerastných surovín – oba sektory tesne prekročili 20% hranicu. Nad 10timi percentami sa drží chemická produkcia a dopravné prostriedky, o niečo menej sa na importe podieľalo poľnohospodárstvo, potraviny, kovy a plasty.

3.5 Prospekt vstupu Ukrajiny do Európskej únie

3.5.1 Integrácia Ukrajiny do EÚ

Ukrajina je unitárny štát a druhou najväčšou krajinou v Európe. Nezavislosť získala po rozpade Sovietskeho zväzu v roku 1991. Ako bolo spomenuté vyššie, hlavným obchodným partnerom Ukrajiny je Európska únia. V poslednom desaťročí krajina významne zmenila politickú tvár a snaží sa smerovať svoju politiku proeurópsky. V poslednom desaťročí, Ukrajina uskutočnila mnoho reforiem, absolvovala veľa rokovaní a podpísala niekoľko dokumentov, ktorých cieľom je priblížiť sa vstupu do Európskej únie.

Za hlavný a najdôležitejší dokument, ktorý rozvíja spoluprácu medzi Ukrajinou a Európskou úniou sa považuje Asociačná dohoda. Jej súčasťou je komplexná dohoda o voľnom obchode (Deep and Comprehensive Free Trade Area – DCFTA).

Ukrajina podpísala politickú časť Asociačnej dohody s EÚ v marci 2014. Následne bola táto dohoda ratifikovaná v septembri toho istého roku. Vtedajší premiér Jaceňuk mal veľmi ambiciózny plán. Jeho hlavným cieľom bolo implementovať Asociačnú dohodu medzi Ukrajinou a EÚ do roku 2017. Tento plán bol schválený aj ukrajinskou vládou. Začiatkom roka 2016 sa začala uplatňovať DCFTA, čo bol významný krok pre integráciu krajiny smerom na západ. DCFTA obsahuje viacero dôležitých bodov, medzi ktoré patrí :

- Pokryvanie všetkých oblastí vzájomného obchodu vrátane služieb
- Riešenie obchodných sporov
- Ochrana konkurencie
- Liberalizácia vzájomného obchodu
- Ochrana autorských práv

Asociačná dohoda medzi EÚ a Ukrajinou vstúpila do platnosti 1.9.2017 (podpísanie politickej časti – 21.2.2014, podpísanie ekonomickej časti – 27.6.2014).⁶⁸

Podľa prieskumu, uskutočnenému v roku v časovom rozmedzí 14 – 30.5.2019 štátnou informačnou a spravodajskou agentúrou Ukrinform je za vstup do Európskej únie až 69% obyvateľov. Ďalších 13% je proti vstupu do EÚ a nerozhodných je 18% Ukrajincov.

---

⁶⁸Zdroj: KRAJČOVÁ, S. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, Ekonomická informácia o teritóriu. 13.07.2020. Dostupné na internete: <https://www.mzv.sk/documents/10182/620840/Ukrajina+-+ekonomick%C3%A9+inform%C3%A1cie+o+terit%C3%B3riu+2020>

Oproti poslednému podobnému prieskumu verejnej mienky, ktorý sa uskutočnil v roku 2012, vzrástol záujem obyvateľov o integráciu do Európskej únie o viac ako pätinu (27%). Z tohto prieskumu o ukrajinskej integrácii do Európskej únie taktiež vyplýva, že medzi najdôležitejšou otázkou Ukrajiny je bezpečnosť. Medzi najvýznamnejšie vnútorné prekážky, na ktoré poukázali respondenti daného prieskumu, sú problémy na Donbase, neefektívnosť systému štátnej správy a vysoká miera korupcie.⁶⁹

Z prieskumu celkom jasne vyplýva, že Ukrajina má výrazný záujem pripojiť sa ku západnému svetu. Dôkazom toho sú spomínané reformy a dokumenty, ktoré krajina podpísala v posledných rokoch. Avšak, cesta do Európskej únie je pomerne náročná a zdĺhavá. Krajina stále trpí veľkou naviazanosťou na Rusko a ozbrojenými nepokojmi v krajine, ktoré majú stále vysokú intenzitu. Je preto otázne, či sa napriek snahe a vôli Ukrajincov podarí v nasledujúcej dekáde priblížiť sa západu, respektíve vstúpiť do EÚ.

---

⁶⁹ Zdroj: Denník SME, 9. júl 2019, Prebraté z Tlačovej agentúry Slovenskej republiky. Dostupné na internete: <https://svet.sme.sk/c/22164286/za-vstup-do-europskej-unie-je-podla-prieskumu-takmer-70-percent-ukrajincov.html>

3.6 Diskusia

Ukrajina je veľmi špecifická a raritná krajina. V minulom desaťročí prežila veľmi náročné obdobie, ktoré určitým spôsobom trvá dodnes. Už rozpad Sovietskeho zväzu v roku 1991 vytvoril pre krajinu nové príležitosti týkajúce sa ekonomickej a politickej integrácie na západ. Jednou z hlavných zahraničnopolitických priorít z dlhodobého hľadiska je vstup do Európskej únie.

Ukrajina má momentálne vyšší podiel na obchode s Európskou úniou ako s Ruskom. Stalo sa tak v roku 2004, keď EÚ sa rozšírila o 10 nových krajín, vrátane Slovenska. Odborníci sa však zhodujú, že Ukrajinu stále nemôžeme považovať za dôležitého obchodného partnera z pohľadu Európskej únie. Obchod s Ukrajinou je totižto dôležitý len pre malý počet krajín tohto zoskupenia. Tovarová štruktúra obchodu sa za poslednú dekádu príliš nezmenila. Ako sme si v práci ukázali, v princípe je založená na výmene statkov s nízkou pridanou hodnotou. Na druhú stranu, výroba takýchto produktov je často veľmi náročná.

Napriek ťažkej zahraničnopolitickej a vnútro politickej situácii v krajine, spôsobenej anexiou Krymu zo strany Ruska a zároveň vojnovým konfliktom na východe Ukrajiny, experti, ktorí sa dlhodobo o Ukrajinu zaujímajú tvrdia, že sa krajina momentálne nachádza bližšie k Európskej únii ako kedykoľvek predtým. Súčasná vláda, na čele s mladým prezidentom Volodymyrom Zelenskym je proeurópsky orientovaná. Rozsiahla zóna voľného obchodu podporuje rast hrubého domáceho produktu, zvyšuje priemerné mzdy v krajine, čím sa zlepšuje aj životná úroveň a bohatstvo Ukrajincov.

Ekonomický rast a hospodárska perspektíva krajiny bude podľa odborníkov v nasledujúcej dekáde ovplyvnená viacerými faktormi. Tým prvým by mal byť možná eskalácia vojenského konfliktu medzi Ukrajinou a Ruskom. Taktiež bude dôležité ako Ukrajine zvládne celosvetovú pandémiu Covid 19, či ako sa im podarí pokročiť v rokovaníach s Európskou úniou. Napriek týmto dôležitým bodom, majú Ukrajinci svoje ciele a predpovede, ktoré by v nasledujúcich rokoch radi dosiahli. Pomocou grafov a tabuliek sme sa v predchádzajúcich kapitolách snažili poukázať na predpokladaný vývoj makroekonomických veličín, ktoré ovplyvňujú výkonnosť Ukrajiny. V roku 2021 by mal hrubý domáci produkt narásť o 3% a inflácia sa držať na 5% úrovni, čo je zároveň jeden z hlavných cieľov Ukrajinskej národnej banky. V roku 2022 by mal HDP krajiny stúpnuť ešte výraznejšie ako rok predtým.

V súhrne všetkých faktov, poznatkov a javov, ktoré sme sa snažili popísať a vykresliť v tejto práci je veľmi náročné predpovedať budúcnosť Ukrajiny v nasledujúcej dekáde. Ekonomická situácia v krajine nie je ideálna, avšak po obrovskom prepade z roku 2015 má stúpajúcu tendenciu čo môže znamenať pozitívny trend v budúcnosti. Napriek veľkej snahe a všeobecnému verejnemu nadšeniu z príležitosti pripojeniu sa Ukrajiny k Európskej únii sa domnievame, že sa im to v nasledujúcej dekáde nepodarí avšak z dlhšieho časového horizontu to vylúčené určite nie je.

Záver

Ukrajina patrí medzi krajiny s jednou z najmenej rozvinutou ekonomikou v celej Európe. Je zaujímavé, že krajina doteraz nedosiahla úroveň spred roku 1991, kedy sa rozpadol Sovietsky zväz. V posledných rokoch zažila Ukrajina z ekonomického hľadiska veľmi zložité obdobie. Najhoršie bola na tom v roku 2015, kedy sa ocitla na pokraji hospodárskeho kolapsu. Hlavným dôvodom obrovského ekonomického poklesu bol ozbrojený vojenský konflikt na východe Ukrajiny.

Hlavným cieľom bakalárskej práce bolo zdokumentovať ekonomický a politický vývoj v krajine s dôrazom na budúcnosť Ukrajiny. Prvá kapitola charakterizovala teoretické prvky, ktoré súvisia s problematikou práce. Rozobrali sme si dôležité pojmy a popísali udalosti, ktoré z ekonomického a politického hľadiska ovplyvnili vývoj krajiny. V kapitole číslo 2 sme si zadefinovali metodiku a cieľ práce.

V tretej kapitole sme sa detailne venovali makroekonomickým činiteľom, ktoré ovplyvňujú hospodárske výsledky krajiny. Zamerali sme sa predovšetkým na hrubý domáci produkt, infláciu či nezamestnanosť. Následne v ďalšej podkapitole sme tieto údaje porovnávali s inými vybranými krajinami a komparačnou metódou sme sa snažili zistiť skutočnú ekonomickú prosperitu Ukrajiny.

V tejto kapitole sme sa venovali aj menovému systému a stabilite ukrajinskej hrivny. Porovnávali sme ju s vývojom kurzu najznámejších menových párov sveta – dolárom a eurom.

Následne sme sa zaoberali zahraničným obchodom Ukrajiny s dôrazom na import a export. Ukázali sme si, s ktorými krajinami má Ukrajina najvýznamnejšie obchodné vzťahy.

V poslednej podkapitole sme sa zaujímali o integráciu Ukrajiny smerom na západ a jej možné uvedenie do európskych štruktúr, najmä Európskej únie. Spomenuli sme si nedávny prieskum, z ktorého vyplýva, že väčšia časť Ukrajincov je k téme európskej integrácie pozitívne naladená.

Zoznam použitej literatúry

Monografie:

1. LISÝ, Ján a kol. *Ekonomía v novej ekonomike*. 1.vyd. Bratislava: IURA EDITION s.r.o, 2005. s.626. ISBN: 80-8078-063-63.
2. BEŇOVÁ, Elena a kol. *Financie a mena*. 1.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm, 1999, s.287. ISBN 80-225-1134-X.
3. IVANOVÁ, Eva a kol. *Ekonomická teória*. 1.vyd. Trenčín: Trenčianska univerzita A.Dubčeka, 2006, s.365 ISBN: 80-8075—168-4.
4. ŠMAJSOVÁ BUCHTOVÁ, Božena eds. *Nezaměstnanost. Psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada Publishing a. s., 2002. 236 s. Psyché. ISBN 80-247-9006-8.
5. SAMUELSON Paul.A, NORDHAUS William D. *Ekonomía I*. 1992, 13.vydanie. Bradlo. Bratislava, s.770. ISBN: 80-7127-030-X.
6. URAMOVÁ Mária, LACOVÁ Žaneta, HRONEC Martin. 2010. *Makroekonomía I.2010*. s.275. ISBN: 978-80-557-0043-4.
7. KRAMEŠ, Jaroslav. *Makroekonomie: základní kurz*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2008, s.205. ISBN 978-80-245-1319-5.
8. PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz*. 3. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2010, s.291. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-808-6730-554.
9. KLOUDOVÁ, Jitka. *Makroekonomie: Základní kurz*. 3. vyd. Bratislava: Eurokódex, 2009, s.220. ISBN 978-80-8944-710-7.
10. VAŇO, B., JURČOVÁ, D., MESZÁROŠ, J.: *Základy demografie*. Bratislava : Občianske združenie Sociálna práca. 2003. s.132.ISBN 80-968927-3-8.
11. HINDLS, R., HOLMAN, R., HRONOVÁ, S.: *Ekonomický slovník*. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 519. ISBN 80-717981-9-3.
12. ROŽŇÁK, Petr, KUBEČKA, Karel. *Země Visegrádu a migrace: fenomén procesu migrace, integrace a reintegrace v kontextu bezpečnosti zemí V4* . Ostrava: KeyPublishing, 2018. s. 468.Monografie (KeyPublishing). ISBN 978-80-7418-292-1.
13. MICHNÍK, L. *Zahraničný obchod: Ekonomika, stratégia, podnikanie*. 2. vyd. Bratislava : Sprint, 2000. s. 656. ISBN 80-8884-31-8.
14. SAMUELSON, P., NORDHAUS, W. 2010. *Ekonomie: 18. vydání*. 1. vyd. Praha : NS Svoboda, 2010. 770s. ISBN 978-80-205-0590-3.
15. KORČMÁROŠ, J. a kol. *Obchodné operácie v zahraničnom obchode*. Bratislava : Ekonóm, 2000. s.152. ISBN 80-225-1251-6.
16. MULAČOVÁ,V. a kol. *Obchodní podnikání ve 21. století*. Praha: GRADA. 2013. s.520 ISBN 978-80-247-4780-4
17. HEČKOVÁ, J., HUTTMANOVÁ, E., CHAPČÁKOVÁ, A. *Národohospodárstvo*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2011. s.387 . ISBN 978-80-555-0418-6.
18. KUCHARČIKOVÁ, A., TOKARČIKOVÁ, E. *Základy ekonomickej teórie*. 3. vyd. Žilina: EDIS, 2010. s.236, ISBN 978-80-554-0179-9.
19. HÁČIK, V.- PETŘÍVALSKÝ, J.: *Financie*. vyd.4. Bratislava: Vysoká škola ekonomická, 1990. s. 218. ISBN 978-80-2250-153-8.
20. HLAVATÁ, I.: *Financie a mena*, Bratislava : Alfa, 1990, s. 298. ISBN 80-225-0932-9.

21. KOTLEBOVÁ, J., SOBEK, O.: Menová politika. 1.vyd, Wolters Kluwer (Iura Edition),2007. s.317. ISBN 978-80-8078-092-0.
22. NĚMEČEK, E.: Medzinárodný menový systém. 1. vyd. 2000. s. 247.ISBN 80-246-0081-1.
23. MORAVCSIK, A. 1998. The Choice for Europe. Social Purpose and State Power from Messina to Maastricht. Ithaca : Cornell University Press, 1998. s.532, ISBN 978-18-5728-19 2-7.
24. DULEBA, A., Ukrajina. In: LIĐÁK J a kol., Politické systémy, Ekonomická univerzita Bratislava 2010, s.219. 80-225-1510-8.
- 25. Elektronické zdroje:**
26. Európska centrálna banka: Čo je inflácia?, 2021. Dostupné na internete: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/hicp/html/index.sk.html>
27. REĽOVSKÝ, B. Národná banka Slovenska. Eurosystém. Analytický komentár, 2013. s.2. Dostupné na internete: http://www.nbs.sk/img/Documents/komentare/AnalytickeKomentare/2013/AK01_marec2013.pdf
28. : Eurioris – Európske právne centrum: Formy politickej a ekonomickej integrácie. Dostupné na internete: http://eu.euroiuris.sk/pre_pedagogov/formy_politickej_a_ekonomickej_integracie
29. Európska centrálna banka, Európsky systém centrálnych bánk, 2009, s.4, Dostupné na internete: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/escb_sk_websk.pdf
30. Eur – lex, Glosár súhrnov, Prístupové kritériá, Dostupné na internete: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/accesion_criteria_copenhagen.html?locale=sk
31. Oficiálne webové stránky Európskej únie, Informácie o EÚ, Dostupné na internete: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_sk
32. Eurioris – Európske právne centrum: Formy politickej a ekonomickej integrácie. Dostupné na internete: http://eu.euroiuris.sk/pre_pedagogov/formy_politickej_a_ekonomickej_integracie
33. KUBOVÁ, O., Ústavní systém Ukrajiny. Stredoevropské politické studie, 4(1). 2002, Dostupné na internete: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/3893/5394>, ISSN 1212-7817.
34. Ústava Ukrajiny. Dostupné na internete: <http://www.president.gov.ua/en/content/constitution.html>
35. GAURON, R. Comprendre la crise en Ukraine. Le Figaro [online]. 2. 12. 2013. Dostupné na internete: <http://www.lefigaro.fr/international/2013/12/02/01003-20131202ARTFIG00393-comprendre-la-crise-en-ukraine.php>
36. Ukraine's Berkut police: What makes them special?. In: BBC News [online]. © 2015a, 26. 2. 2014. Dostupné na internete: <http://www.bbc.com/news/world-europe-25895716>
37. Verbyckyj, jakoho vyradaly razom iz Lucenkom, mertvyj. In: Ukrainska pravda [online]. 22. 2. 2014. Dostupné na internete: <http://www.pravda.com.ua/news/2014/01/22/7010792/>
38. DEYOUNG, Karen a Anne GEARAN. Diplomats reach deal on defusing Ukraine crisis. The Washington Post [online]. 17. 4. 2014. Dostupné na internete: http://www.washingtonpost.com/world/europe/ukraine-prepared-to-offer-autonomy-to-eastern-regions-if-russia-pulls-back-troops/2014/04/17/53c64bc0-c5f7-11e3-bf7abe01a9b69cf1_story.html

39. Facts you need to know about Crimea and why it is in turmoil. In: RT [online]. © 2005 - 2015, 9. 3. 2014. Dostupné na internete: <http://rt.com/news/crimea-facts-protestspolitics-945/>
40. Ukraine crisis: Timeline. In: BBC News [online]. © 2015b, 13. 11. 2014. Dostupné na internete: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26248275>
41. YUHAS, Alan. Ukraine crisis: an essential guide to everything that's happened so far. The Guardian [online]. 13. 4. 2014. Dostupné na internete: <http://www.theguardian.com/world/2014/apr/11/ukraine-russia-crimea-sanctions-us-eu-guideexplainer>
42. ENGLUND, Will. Kremlin says Crimea is now officially part of Russia after treaty signing, Putin speech. The Washington Post [online]. 18. 3. 2014. Dostupné na internete: http://www.washingtonpost.com/world/russias-putin-prepares-to-annexcrimea/2014/03/18/933183b2-654e-45ce-920e-4d18c0ffec73_story.html
43. PROCHÁZKOVÁ, P. Ukrajina se dál drolí. Na východě. Lidové noviny. 8. 4. 2014.
44. DEYOUNG, Karen a Anne GEARAN. Diplomats reach deal on defusing Ukraine crisis. The Washington Post [online]. 17. 4. 2014 . Dostupné na internete: http://www.washingtonpost.com/world/europe/ukraine-prepared-to-offer-autonomy-to-eastern-regions-if-russia-pulls-back-troops/2014/04/17/53c64bc0-c5f7-11e3-bf7abe01a9b69cf1_story.html
45. GANDER, Kashmira. Ukraine crisis: Russia backs results of Sunday's referendums in Donetsk and Luhansk. The Independent [online]. 12. 5. 2014. Dostupné na internete: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/ukraine-crisis-russia-backs-results-of-sundays-referendums-in-donetsk-and-luhansk-9354683.html>
46. HALL, John. 'We shot down MH17 thinking it was Ukrainian cargo plane': Sensational admission by pro-Russian who says he only realised the mistake when he came across the bodies of children not military crew. Daily Mail [online]. 24. 7. 2014. Dostupné na internete: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2703873/We-shot-MH17-thinking-Ukrainian-cargo-plane-Sensational-admission-pro-Russian-says-realised-mistake-came-bodies-children-not-military-crew.html>
47. Protokol po itogam konsultacyj Trokhstoronnej kontaktojnij grupy otnositelno sovnestnykh shagov, napravlennykh na implementacyju Myrnovo plana Prezidenta Ukrainy P. Porošenko i iniciativ Prezidenta Rosii V. Putina [online]. OSCE. 2014, s.2. Dostupné z: <http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true>
48. Ukraine crisis: Russia conditions unacceptable - Poroshenko. In: BBC News [online]. © 2015c, 12. 2. 2015. Dostupné na internete <http://www.bbc.com/news/world-europe31434528>
49. ADAROV, A, ASTROV V, HAVLÍK P, HUNYA G, LANDESSMAN, M PODKAMINER L,. How to Stabilise the Economy of Ukraine, The Vienna Institute for International Economic Studies. 15.4.2015. Dostupné na internete: <https://wiiw.ac.at/how-to-stabilise-the-economy-of-ukraine-dlp-3562.pdf>
50. Ukraine between Russia and the European Union: Triangle Revisited, s. 18-19. Dostupné na internete: <https://aspace.repository.cam.ac.uk/bitstream/handle/1810/253578/Samokhvalov%202016%20Europe-Asia%20Studies.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

51. FYLIUK, H., HONCHAR, I., KOLOSHA, V. (2019). The Interrelation between Economic Growth and National Economic Competitiveness: The Case of Ukraine. *Journal of Competitiveness*, 11(3), 53–69. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.7441/joc.2019.03.04>
52. WOLFF, A. *International Affairs*, Volume 91, Issue 5, September 2015, s. 1103–1121, Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1111/1468-2346.12400>
53. World Bank. 2020. “Fighting COVID-19” Europe and Central Asia Economic Update (Spring), Washington, DC: World Bank. Doi: 10.1596/978-1-4648-1564-5. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO, ISBN 978-1-4648-1564-5
54. National Bank of Ukraine, About monetary policy, Dostupné na internete: <https://bank.gov.ua/en/>.
55. : KRAJČOVÁ, S. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, Ekonomická informácia o teritóriu. 13.07.2020. Dostupné na internete: <https://www.mzv.sk/documents/10182/620840/Ukrajina+-+ekonomick%C3%A9+inform%C3%A1cie+o+terit%C3%B3riu+2020>
56. Denník SME, 9. júl 2019, Prebraté z Tlačovej agentúry Slovenskej republiky. Dostupné na internete: <https://svet.sme.sk/c/22164286/za-vstup-do-europskej-unie-je-podla-prieskumu-takmer-70-percent-ukrajincov.html>

Prílohy

Tabuľka 3 Štruktúra HDP

Sektory v (%)	2004	2007	2011	2015	2019
Poľnohospodárstvo	10,8	6,5	8,2	12,1	9,0
Priemysel	32,4	32,2	25,1	21,7	22,6
Služby	47,2	49,0	53,0	51,2	54,4
HDP v USD (mld)	64,8	142,6	163,2	91,0	153,8

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Tabuľka 4 Predpokladaný vývoj makroekonomických ukazovateľov.

Ekonomický indikátor	2020	2021	2022
HDP rast/pokles (%)	-3,5	3	4
Inflácia (CPI index)	8,9	5	5

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Tabuľka 5 Predpokladaný vývoj HDP v % v jednotlivých sektoroch

Sektory	2020	2021	2022
Poľnohospodárstvo	1,0	3,5	5,0
Priemysel	-0,5	2,0	4,0
Služby	-4,5	3,3	3,8

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Tabuľka 6 Vývoj HDP per capita vo vybraných krajinách

HDP per capita v USD	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ukrajina	2965,1	3569,8	3855,4	4029,7	3104,6	2124,7	2187,7	2640,7	3096,8	3659
Bielorusko	6029,4	6519,2	6940,2	7978,9	8318,5	5949,1	5022,6	5761,7	6330,1	6663,3
Rusko	10675	14311,1	15420,9	15974,6	14095,6	9313	8704,9	10720,3	11370,8	11585
Estónsko	14790,8	17621,5	17534,4	19174,1	20367,1	17522,2	18437,3	20458,5	23170,7	23723,3

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Tabuľka 7 Vývoj inflácie vo vybraných krajinách

Inflácia CPI v %	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ukrajina	9,4	8	0,6	-0,2	12,1	48,7	13,9	14,4	11	7,9
Bielorusko	7,7	53,2	59,2	18,3	18,1	13,5	11,8	6	4,9	5,6
Rusko	6,8	8,4	5,1	6,8	7,8	15,5	7	3,7	2,9	4,5
Estónsko	3	5	3,9	2,8	-0,1	-0,5	0,1	3,4	3,4	2,3

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Tabuľka 8 Vývoj nezamestnanosti vo vybraných krajinách

Nezamestnanosť v %	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ukrajina	8,1	7,8	7,5	7,2	9,3	9,1	9,4	9,5	8,8	8,2
Bielorusko	6,1	6,1	6,1	6,1	6	5,9	5,8	5,7	4,8	4,2
Rusko	7,4	6,5	5,4	5,5	5,2	5,6	5,6	5,2	4,8	4,5
Estónsko	16,7	12,3	10	8,6	7,3	6,2	6,8	5,8	5,4	4,4

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Tabuľka 9 Predpokladaný vývoj HDP v % vo vybraných krajinách

HDP rast/pokles v %	2020	2021	2022
Ukrajina	-3,5	3	4
Bielorusko	-4	1	1,2
Rusko	-1	1,6	8
Estónsko	-2,9	2,6	3,8

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Tabuľka 10 Predpokladaný vývoj inflácie vo vybraných krajinách

Inflácia CPI v %	2020	2021	2022
Ukrajina	8,9	5	5
Bielorusko	11,3	7	6,3
Rusko	5,5	3,4	4
Estónsko	-0,6	1,2	2,1

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka)

Tabuľka 11 Vývoj menového páru USD/UAH

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
7,94	7,97	7,99	7,99	11,89	21,84	25,55	26,60	27,2	25,85	28,37	27,98

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka, Národná banka Ukrajiny)

Tabuľka 12 Vývoj menového páru USD/UAH

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
10,46	10,42	10,57	11,04	19,27	26,09	27,45	33,03	31,71	26,42	34,65	33,46

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka, Národná banka Ukrajiny)

Tabuľka 13 Vývoj USD/UAH a Inflácie

Ukazovateľ/Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
USD/UAH	7,94	7,97	7,99	7,99	11,89	21,84	25,55	26,60	27,2	25,85
Inflácia	9,4	8,0	0,6	-0,2	12,1	48,7	13,9	14,4	11,0	7,9

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka, Národná banka Ukrajiny)

Tabuľka 14 Vývoj bilancie vývozu a dovozu

mld. USD	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vývoz	64,0	81,3	83,9	78,7	64,9	47,9	46,0	53,9	59,2	63,3
Dovoz	69,5	92,1	99,1	95,7	69,6	50,3	52,5	62,5	70,6	75,4
Saldo obchodnej bilancie v %	-4,0	-6,6	-8,7	-9,2	-3,5	-2,6	-6,9	-7,7	-8,7	-7,8

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Svetová banka,)

Tabuľka 15 Bilancia vývozu a dovozu

Export		Import	
Krajina	USD mld	Krajina	USD mld
Čína	3,59	Čína	9,20
Poľsko	3,30	Rusko	6,99
Rusko	3,24	Nemecko	5,99
Turecko	2,62	Poľsko	4,10
Taliansko	2,42	Bielorusko	3,75

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Štatistický úrad Ukrajiny)

Tabuľka 16 Tovarová štruktúra zahraničného obchodu

Poľnohospodárstvo a potraviny	44,3%
Kovy	20,5%
Nerastné suroviny	9,7%
Strojárstvo	8,9%
Chemické výrobky	3,9%
Drevo, papier	3,7%
Výrobky ľahkého priemyslu	2,4%
Iné	15,5%

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Štatistický úrad Ukrajiny)

Tabuľka 17 Štruktúra importu v roku 2019

Strojárstvo	21,9%
Nerastné suroviny	21,4%
Chemická produkcia	12,3%
Dopravné prostriedky	10,1%
Poľnohospodárstvo a potraviny	9,5%
Kovy	6%
Plasty	5,9%
Iné	12,9%

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Štatistický úrad Ukrajiny)